

**Vlada Crne Gore
Ministarstvo evropskih poslova**

**INFORMACIJA
O PROGRAMIMA PODRŠKE EVROPSKE UNIJE CRNOJ GORI TOKOM 2025. GODINE**

Podgorica, mart 2026. godine

Sadržaj

Sadržaj.....	0
REZIME INFORMACIJE	1
1. IPA II (2014-2020).....	6
1.1. GODIŠNJI AKCIONI IPA PROGRAMI	6
1.1.1. IPA 2016.....	6
1.1.2. IPA 2017.....	7
1.1.3. IPA 2018.....	7
1.1.4. IPA 2019.....	9
1.1.5. IPA 2020.....	9
1.1.6. HORIZONTALNA IZDVAJANJA	10
1.2. TVINING	10
1.2.1 TAJEKS.....	10
1.3. PROGRAMI UNIJE	11
1.4. VIŠEKORISNIČKI PROGRAMI IPA-E.....	11
1.4.1 INSTRUMENT ZA CIVILNO DRUŠTVO I PROGRAM ZA MEDIJE	11
1.5. INSTRUMENT ZA EVROPSKU INTEGRACIJU	12
1.6. INSTRUMENT EU ZA PODRŠKU REFORMAMA.....	12
1.7. ZAPADNOBALKANSKI INVESTICIONI OKVIR	12
2. PROGRAMI EVROPSKE TERITORIJALNE SARADNJE I MAKROREGIONALNE STRATEGIJE.....	14
3. IPA III (2021-2027)	22
3.1. IPA 2021	22
3.2. IPA 2022	25
3.3. IPA 2023	26
3.4. IPA 2024	27
3.5. IPA 2025-2027	28
3.6. IPARD III	29
4. PLAN RASTA - REFORMSKA AGENDA ZA CRNU GORU 2024-2027 ZA INSTRUMENT EU ZA REFORME I RAST.....	29

REZIME INFORMACIJE

Uz kontinuiranu potrebu za finansiranjem reformi u procesu pristupanja EU, tokom 2025. godine nastavljeno je ugovaranje i realizacija projekata u okviru **nacionalnih IPA programa** iz perspektive 2014–2020 (IPA II), kao i programiranje i sprovođenje projekata u okviru finansijske perspektive 2021–2027 (IPA III).

U cilju analize efikasnosti, kvaliteta, koherentnosti i usklađenosti sprovođenja svih projekata i aktivnosti u definisanim oblastima politika, kao i u cilju targetiranja budućih obaveza i aktivnosti u okviru IPA II i IPA III perspektive, 9. i 10. jula 2025. godine održan je sastanak Sektorskog nadglednog odbora, u vidu dvodnevni sastanaka grupisanih po IPA sektorima. Takođe, umjesto održavanja drugog polugodišnjeg sastanka, u dogovoru sa Delegacijom EU i uskladu sa relevantnim Priručnikom o procedurama, tokom decembra 2025. godine sprovedena je pisana procedura, sa rokom dostavljanja komentara 31. decembra 2025. godine. Takođe, u cilju nadgledanja cjelokupne efikasnosti, efektivnosti i usklađenosti sprovođenja EU podrške u Crnoj Gori, 20. novembra 2025. godine održan je Nadgledni IPA odbor.

Kada je u pitanju pravni osnov za sprovođenje godišnjih IPA II i IPA III programa, tokom 2025. godine potpisani su sljedeći finansijski sporazumi, kako slijedi:

- Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za Višegodišnji operativni program za životnu sredinu za period 2024–2027, potpisan je 10. juna 2025. godine;
- Finansijski sporazumi između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za Višegodišnji operativni program za zapošljavanje i socijalna pitanja za period 2024–2027, potpisan je 10. juna 2025. godine;
- Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o Višegodišnjem IPA programu za period 2025–2027, potpisan je 5. decembra 2025. godine;
- Dopuna Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za Godišnji akcioni plan za Crnu Goru za 2018. godinu, potpisana 17. septembra 2025. godine;
- Dopuna Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2024. godinu, potpisana 17. septembra 2025. godine;
- Dopuna Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za proširenje Transevropske transportne mreže (Ruta 4, dionica Mateševo–Andrijevice), potpisana 17. oktobra 2025. godine;
- Izmjena Aneksa I.2 Finansijskog sporazuma za Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2024. godinu, Akcioni dokument „Instrument za evropsku integraciju (EUIF)“, potpisana 28. februara 2025. godine;
- Izmjena Implementacione odluke Komisije C(2021)9646 u vezi sa Godišnjim akcionim planom za Crnu Goru za 2021. godinu, Aneks I – Akcioni dokument „Instrument za evropsku integraciju“, potpisana 13. oktobra 2025. godine.
- Izmjena Aneksa I.2 Akcija 2: „Aktivnosti u vezi sa pravnom tekovinom iz oblasti životne sredine i klimatske akcije u Crnoj Gori“, u okviru Finansijskog sporazuma o Godišnjem akcionom planu za Crnu Goru za 2021. godinu, potpisana 13. maja 2025. godine;
- Izmjene Finansijskog sporazuma o Godišnjem akcionom planu za Crnu Goru za 2021. godinu, Aneks I.4, Akcija 4: Podrška EU sektoru poljoprivrede u Crnoj Gori i Aneks I.5, Akcija 5: Instrument EU za podršku reformama (EURF), potpisana 29. oktobra 2025. godine;
- Izmjena dva sektorska sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije kojima se utvrđuju pravila za upravljanje i sprovođenje finansijske podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne podrške za oblast politike „Poljoprivreda i ruralni razvoj“ – IPARD III i IPARD II, potpisana 29. septembra 2025. godine.

Kada je programiranje u pitanju, usvajanjem programa IPA 2025-2027 zaokruženo je programiranje cjelokupne IPA III finansijske perspektive. Sa druge strane, 15. decembra 2025.

godine istekao je rok za ugovaranje akcija obuhvaćenih programom IPA 2021 i većina opredijeljenih sredstava je ovom prilikom uspješno ugovorena.

U dijelu trošenja sektorske budžetske podrške (SBP) u okviru programa IPA 2022, Evropska komisija je, nakon operativne provjere ispunjenosti svih uslova za isplatu prve varijabilne tranše SBP za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom, u decembru 2025. godine potvrdila da je Vlada u potpunosti ispunila opšte uslove i odobrila isplatu iznosa od 2.640.000,00 eura. Dodatno, kada je SBP za reformu javne uprave u pitanju, dokumentacija za isplatu prve varijabilne tranše, pripremljena je i dostavljena Ministarstvu finansija u julu 2025. godine, dok je formalni zahtjev prema Delegaciji Evropske unije podnjet 5. septembra 2025. godine.

Tabela 1: Sumarni podaci o opredijeljenim, ugovorenim i isplaćenim EU sredstvima kroz nacionalne IPA II i IPA III programe, koji se sprovedu indirektno:

Akcioni program/ Finansijski sporazum (FS)	Ugovorno tijelo/Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje	Datum potpisivanja FS	Rok ugovaranja	Ukupna alokacija (EU+nacionalno kofinansiranje)	Ugovoreno	Isplaćeno
				(u eurima)	% (ugovoreno /isplaćeno)	% (isplaćeno/ugovoreno)
					31-12-25	31-12-25
IPA II 2014	CFCU	10/12/2015	10-12-18	18.435.086,18	98.36%	95.38%
IPA II 2014	MJR			5.542.192,56	100.00%	100.00%
IPA II 2014	Programi Unije			1.659.840,00	95.44%	100.00%
IPA II 2015	Programi Unije	22/09/2016	22-09-19	3.272.160,68	94.73%	100.00%
	SBP IBM			20.000.000,00	99.34%	100.00%
SOPEES 2015 -2017	CFCU	11/07/2018	31-12-22	17.094.215,01	96.51%	90.87%
SOPEES 2015 -2017	MJR			905.785,00	88.02%	66.96%
IPA II 2016	CFCU	22/12/2017	22-12-20	5.280.248,00	96.51%	93.86%
IPA II 2016	MJR			10.450.068,43	90.94%	89.87%
IPA II 2017	CFCU	17/12/2018	17-12-21	2.898.000,00	97.69%	93.02%
IPA II 2017	MJR			12.111.494,00	92.90%	90.77%
IPA II 2017	Programi Unije			1.914.705,00	91.85%	100.00%
IPA II 2017	SBP Reforma javne uprave (RJU)			15.000.000,00	56.15%	100.00%
IPA II 2018	CFCU	2/12/2019	02-12-22	2.131.110,70	75.77%	75.36%
IPA II 2018	MJR			31.553.771,64	110.25%	88.30%
IPA II 2018	Programi Unije			4.131.132,00	95.59%	100.00%
IPA II 2020	CFCU	28/08/2020	28-08-23	9.238.234,94	90.91%	87.72%
IPA II 2020	Programi Unije			2.000.000,00	44.81%	100.00%
IPA II 2016/2017/2020	SBP Covid-19			40.000.000,00	100.00%	100.00%
CFCU				55.076.894,83	92.63%	89.37%
MJR				60.563.311,63	96.42%	87.18%
Programi Unije				12.977.837,68	84.49%	100.00%
Sektorska budžetska podrška (SBP)				75.000.000,00	85.16%	100.00%
UKUPNO IPA II				203.618.044,14	90.30%	93.27%
IPA III 2021	CFCU	15/12/2022	15-12-25	2.800.000,00	79.32%	6.41%
IPA III 2021	MJR			10.193.505,88	67.13%	10.60%

Akcioni program/ Finansijski sporazum (FS)	Ugovorno tijelo/Posredničko tijelo za finansijsko upravljanje	Datum potpisivanja FS	Rok ugovaranja	Ukupna alokacija (EU+nacionalno kofinansiranje)	Ugovoreno	Isplaćeno
				(u eurima)	% (ugovoreno /isplaćeno)	% (isplaćeno/ugovoreno)
					31-12-25	31-12-25
IPA III 2022	SBP Reforma javne uprave (RJU)	6/06/2023	06-06-26	10.500.000,00	100.00%	33.33%
	SBP Integrirano upravljanje granicom			12.000.000,00	100.00%	55.33%
IPA III 2023	SBP	27/02/2023	27-02-26	30.000.000,00	100.00%	90.00%
IPA III 2024	CFCU	13/12/2024	13-12-27	7.680.000,00	0.00%	0.00%
IPA III 2024	MJR			6.875.000,00	0.00%	0.00%
IPA III OP za zapošljavanje i soc. politiku	CFCU	10/06/2025	31-12-32	6.711.767,00	0.00%	0.00%
	Zavod za zapošljavanje (ZZZ)			24.935.299,00	0.00%	0.00%
IPA III OP za životnu sredinu	MJR	10/06/2025	31-12-32	60.899.996,98	0.00%	0.00%
IPA III Višegodišnji akcioni program 2025-2027	CFCU	5/12/2025	31-12-31	5.973.000,00	0.00%	0.00%
CFCU				23.164.767,00	19.83%	1.60%
MJR				77.968.502,86	22.38%	3.53%
Zavod za zapošljavanje				24.935.299,00	0.00%	0.00%
Sektorska budžetska podrška (SBP)				52.500.000,00	100.00%	59.56%
UKUPNO IPA III				178.568.568,86	40.59%	17.79%
UKUPNO CFCU (IPA II + IPA III)				78.241.661,83		
UKUPNO MJR (IPA II + IPA III)				138.531.814,49		
UKUPNO ZZZ (IPA III)				24.935.299,00		
UKUPNO Programi unije (IPA II)				12.977.837,68		
UKUPNO SBP (IPA II + IPA III)				127.500.000,00		

Tabela 2: Sumarni podaci o opredijeljenim, ugovorenim i isplaćenim EU sredstvima kroz nacionalne IPA II i IPA III programe, koji se sprovode direktno:

Akcioni program/ finansijski sporazum (FS)	Datum potpisivanja FS	Rok ugovaranja	Ukupna alokacija (EU+nac.kofinansiranje) po osnovu direktnog i indirektnog upravljanja od strane zemlje korisnice	EU doprinos (iz FS) po osnovu direktnog i indirektnog upravljanja od strane zemlje korisnice	Alokacija u okviru direktnog upravljanja (iz FS)	Ugovorena vrijednost po osnovu direktnog upravljanja do decembra 2025	Ugovoreni udio alokacije u okviru direktnog upravljanja (%)	Isplaćeni iznos po osnovu direktnog upravljanja do decembra 2025	Isplaćeni udio alokacije u okviru direktnog upravljanja do decembra 2025 (%)
IPA II 2014	12/10/2015	12/10/2018	39.227.420,00	35.707.300,00	13.684.588,22	13.684.588,22	100	13.684.588,22	100
IPA II 2015	22/09/2016	22/09/2019	26.722.815,34	25.135.235,00	23.450.654,66	23.229.518,87	99,05	23.142.889,53	98,69

IPA II 2016	12/22/2 017	12/22/2 020	21.064.341,43	18.362.951,43	5.334.025,00	5.334.025,00	100	5.334.025,00	100
IPA II 2017	12/17/2 018	12/17/2 021	31.156.529,00	28.511.103,00	13.208.971,9 5	13.208.971,9 5	100	13.208.971,9 5	100
IPA II 2018	12/2/20 19	12/2/20 22	46.900.712,45	36.186.977,00	11.647.840,0 0	11.481.278,4 5	98,57	10.592.770,9 2	90,94
IPA II 2019			30.015.000,00	30.015.000,00	30.015.000,0 0	30.008.807,7 6	99,98	29.969.100,7 6	99,85
IPA II 2020	08/28/2 020	08/28/2 023	24.435.734,94	22.050.000,00	13.197.500,0 0	12.947.391,2 6	98,10	12.762.550,7 1	96,70
UKUPNO IPA II			219.522.553,1 6	195.968.566,4 3	110.538.579, 83	109.894.590, 51	99,00	108.694.897, 09	98,03
IPA III 2021	12/15/2 022	12/15/2 025	37.517.352,94	34.410.000,00	24.735.000,0 0	23.708.617,4 3	95,85	13.806.246,0 6	55,82
IPA III 2022	06/06/2 023	06/06/2 026	40.320.000,00	40.320.000,00	40.320.000,0 0	39.923.512,6 6	99,02	18.404.422,5 3	45,65
IPA III 2023	02/27/2 023	02/27/2 026	30.000.000,00	30.000.000,00	30.000.000,0 0	30.000.000,0 0	100	27.000.000,0 0	90,00
IPA III 2024	12/13/2 024	12/13/2 027	26.600.000,00	26.600.000,00	15.100.000,0 0	10.009.877,0 0	66,29	5.032.936,15	33,33
IPA III 2024 – 2027 BBH			150.000.000,0 0	150.000.000,0 0	150.000.000, 00	60.000.000,0 0	40,00	30.000.000,0 0	20,00
IPA III 2025 - 2027			46.123.000,00	45.000.000,00	41.273.000,0 0	2.000.000,00	4,85	869.800,00	2,11
UKUPNO IPA III			330.560.352,9 4	326.330.000,0 0	301.428.000, 00	165.642.007, 09	55	95.113.404,7 7	30,86
UKUPNO			550.082.906,1 0	522.298.566,4 3	411.966.579, 83	275.536.597, 60		203.808.301, 86	

Kada je IPARD III u pitanju, tokom 2025. godine započela je puna implementacija programa, uz napredak u realizaciji ključnih mjera (Mjere 1, 3 i 7) i kroz usvajanje treće izmjene Programa. Realizovane su prve isplate sredstava, pri čemu je iz EU dijela alokacije isplaćeno 5,2 miliona eura, dok je dodatnim pretfinansiranjem obezbijeđeno još 3,9 miliona eura. Finansijski okvir programa i izmjene sektorskog sporazuma dodatno su ojačali implementaciju, dok je u decembru 2025. pokrenuta procedura za predlaganje daljih izmjena i ažuriranja programa, radi povećanja efikasnosti podrške i boljeg prilagođavanja potrebama sektora, uz nastavak priprema za buduće javne pozive. Na taj način postavljen je stabilan temelj za dalji razvoj ruralnog sektora u Crnoj Gori.

U dijelu **podrške regionalnim projektima**, tokom izvještajnog perioda, nastavljeno je s redovnim aktivnostima u dijelu programiranja i sprovođenja programa Višekorisičke IPA-e, kao i Zapadnobalkanskog investicionog okvira. S tim u vezi, tokom 2025. godine nastavljeno je ili započeto sprovođenje jedanaest nacionalnih projekata tehničke podrške pripremi projektne dokumentacije koji se finansiraju sredstvima za koje je EU opredijelila oko 18,96 miliona eura. Nastavljeno je sprovođenje dvanaest investicionih grantova za osam projekata za koje je doprinos EU 166,50 miliona eura. Dodatno, završen je jedan poziv za dostavljanje projekata Zapadnobalkanskog investicionog okvira, na kojima je odobreno dodatnih 14,84 miliona eura za nove infrastrukturne projekte koji se finansiraju sredstvima iz Plana rasta.

Tabela 3: Sumarni podaci po programima za Zapadnobalkanski investicioni okvir:

Zapadnobalkanski investicioni okvir		
Broj odobrenih projekata		Iznos odobrenih sredstava
Tehnička podrška	53	68.582.453,00 eura
Investicioni grantovi	18	387.383.622,00 eura
UKUPNO	71	455.966.075,00 eura

Kroz **Reformsku agendu Crne Gore 2024-2027** za Instrument EU za reforme i rast za Crnu Goru je alocirano 383,5 miliona eura, od čega 110 miliona eura čine bespovratna sredstva, a 273,5 miliona eura povoljni krediti. Od ukupnog iznosa podrške planirano je da 178,5 miliona eura bude dodijeljeno u vidu budžetske podrške, dok će preostalih 205 miliona eura biti dodijeljeno za

finansiranje infrastrukturnih projekata i implementirana kroz mehanizam Zapadnobalkanskog investicionog okvira (ZIO). Sporazum o pristupanju instrumentu je usvojen na sjednici Vlade 16. januara 2025. godine i ratifikovan na sjednici Skupštine 21. februara 2025. godine. Predsjednik Crne Gore je 25. februara 2025. godine proglasio Zakon, koji je stupio je na snagu 24. marta 2025. godine. Sporazum o zajmu između Evropske unije i Crne Gore, o posebnim aranžmanima za sprovođenje podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za reforme i rast je stupio na snagu 6. maja 2025. godine.

Kada su u pitanju **programi evropske teritorijalne saradnje**, okviru IPA II finansijske perspektive ugovoreno je ukupno 309 projekata, u vrijednosti od 78,5 miliona eura. Tokom 2025. godine nije bilo novih ugovaranja, imajući u vidu da se radi o završnoj fazi sprovođenja ove finansijske perspektive, te je većina projekata već završena ili se nalazi u završnoj fazi implementacije.

Sa druge strane, u okviru IPA III programa evropske teritorijalne saradnje, do kraja 2025. godine ugovoreno je ukupno 288 projekata sa učešćem crnogorskih organizacija i institucija, pri čemu je za crnogorske partnere opredijeljeno 62,3 miliona eura. U okviru većeg broja programa tokom izvještajnog perioda sproveden je postupak evaluacije predloga projekata dostavljenih u okviru objavljenih poziva, tako da se u narednom periodu očekuje ugovaranje dodatnog broja projekata i obezbjeđivanje novih, značajnih finansijskih sredstava za crnogorske korisnike.

Što se tiče programa prekogranične saradnje, tokom 2025. godine nastavljen je proces evaluacije pristiglih projektnih prijedloga u okviru Prvog poziva Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo (IPA III). Takođe, u istom periodu objavljen je Prvi poziv za dostavljanje projektnih prijedloga u okviru Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija (IPA III), kao i Prvi poziv u okviru Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2021–2027. U izvještajnom periodu objavljen je i Drugi poziv za dostavljanje predloga projekata u okviru Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora (IPA III).

Tokom 2025. godine ugovoreni su novi projekti u okviru trilateralnih programa Južni Jadran i programa Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora, u okviru transnacionalnog Programa Dunavskog regiona i Programa Interreg EURO-MED, kao i u okviru međuregionalnih programa Interreg Evropa i URBACT IV. Osim toga, u 2025. godini objavljeni su pozivi za dostavljanje predloga projekata u okviru Interreg IPA Programa Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora, Jadransko-jonskog transnacionalnog programa (IPA ADRION) i Programa Dunavskog regiona, programa Interreg EURO MED, i programa saradnje URBACT IV.

Tabela 4: Projekti evropske teritorijalne saradnje ugovoreni u okviru finansijske perspektive IPA II

Naziv programa	Br. ugovorenih projekata u kojima učestvuju crnogorski korisnici	Ukupna vrijednost (EUR) za crnogorske partnere
Interreg Mediteranski program transnacionalne saradnje (MED)	28	2.600.000,00
Dunavski transnacionalni program	15	1.500.000,00
Interreg Jadransko – Jonski program (ADRION)	36	4.100.000,00
Trilateralni program Italija – Albanija – Crna Gora	85	20.300.000,00
Trilateralni program Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora	45	12.700.000,00
Program prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija	25	10.707.023,21
Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo	24	9.049.931,04
Program prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora	31	8,535,773.49

Program prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora	20	9,078,708.00
UKUPNO	309	78.571.435,74

Tabela 5: Projekti evropske teritorijalne saradnje ugovoreni u okviru finansijske perspektive IPA III

Naziv programa	Broj ugovorenih projekata u kojima učestvuju crnogorski korisnici	Ukupna vrijednost (EUR) za crnogorske partnere
Program prekogranične saradnje Južni Jadran	83	16.912.496,79
Trilateralni program Hrvatska – Bosna i Hercegovina – Crna Gora	51	22.575.365,80
Program Dunavskog regiona	48	7.228.964,92
IPA Jadransko-jonski program	54	7.918.033,87
Interreg Euro-MED program	27	5.250.987,54
Program saradnje URBACT IV	11	704.360,94
Program saradnje Interreg Evropa	14	1.759.738,00
UKUPNO	288	62.349.947,86

1. IPA II (2014-2020)

Prema Revidiranom indikativnom strategijskom dokumentu za Crnu Goru za IPA-u 2014-2020, koji je Evropska komisija usvojila u avgustu 2018. godine, Crnoj Gori je tokom sedmogodišnjeg perioda kroz nacionalne programe IPA-e II na raspolaganju 279,1 milion eura. Podrška je usmjerena kroz šest sektora (Demokratija i upravljanje; Vladavina prava i temeljna prava; Životna sredina, klimatske akcije i energetika; Saobraćaj; Konkurentnost, inovacije, poljoprivredu i ruralni razvoj; i Obrazovanje, zapošljavanje i socijalna politika). Dodatno, Crna Gora učestvuje u programima regionalne i teritorijalne saradnje, koji predstavljaju sedmi sektor, za koje je Evropska komisija opredijelila 860 miliona eura za sve države korisnice.

Tokom 2025. godine, nastavljen je rad na implementaciji projekata koji se sprovode u okviru programa IPA II. S tim u vezi, u skladu sa planiranom dinamikom, nastavljena je implementacija preostalih akcija koji se sprovode u okviru programa IPA 2016, IPA 2017, IPA 2018 i IPA 2020.

1.1. GODIŠNJI AKCIONI IPA PROGRAMI

Kada su u pitanju IPA II programi, sprovođenje svih ugovora obuhvaćenih programima IPA 2014 i IPA 2015 je uspješno završeno, kao i Programa Evropske unije i Crne Gore za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu zaštitu 2015-2017.

1.1.1. IPA 2016

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o godišnjem akcionom programu za Crnu Goru za 2016. potpisan je 22. decembra 2017. godine, dok su 28. avgusta 2020. godine, odnosno 31. oktobra 2022. godine, potpisane dopune sporazuma.

Ukupna vrijednost programa je 41,1 milion eura (od čega je 37,6 miliona eura obezbijeđeno iz sredstava IPA-e, dok nacionalno kofinansiranje iznosi 3,5 miliona eura) i njime su podržane sljedeće akcije:

U sektoru **Životna sredina i klimatska akcija**, akcija *Jačanje kapaciteta i aktivnosti vezanih za prenošenje i sprovođenje pravne tekovine EU u oblasti zaštite životne sredine*, ukupne vrijednosti 13,4 miliona eura (od čega je doprinos EU 11,4 miliona eura i 2 miliona eura nacionalno kofinansiranje).

U sektoru **Konkurentnosti i inovacija**, akcija *Osnaživanje sektora konkurentnosti i inovacija u Crnoj Gori*, ukupne vrijednosti 5,62 miliona eura (doprinos EU 5,05 miliona eura i 570 hiljada eura nacionalno kofinansiranje).

U okviru oba sektora, uspješno su realizovani svi planirani ugovori, zaključno sa decembrom 2024. godine.

1.1.2. IPA 2017

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije o Godišnjem akcionom programu za Crnu Goru za 2017. godinu, dio II, koji se odnosi na podršku sprovođenju Strategije reforme javne uprave, potpisan je 16. januara 2018. godine, dok su dopune sporazuma potpisane 24. februara i 30. novembra 2020. godine. Finansijski sporazum za godišnji akcioni program za 2017. godinu, dio I, koji obuhvata sektor saobraćaja i Instrument za evropsku integraciju, potpisan je 17. decembra 2018. godine, dok su dopune sporazuma potpisane 9. novembra 2021. godine i 31. oktobra 2022. godine.

Ukupna vrijednost programa je 48,9 miliona eura (od čega EU sredstva iznose 44,55 miliona eura a nacionalno kofinansiranje 3,57 miliona eura). Programom su podržane sljedeće akcije:

U sektoru **Saobraćaj**, u okviru akcije *Unapređenje i razvoj sektora saobraćaja*, ukupne vrijednosti 12,1 miliona eura (od čega je 9,65 miliona eura doprinos EU i 2,47 miliona eura nacionalno kofinansiranje), planirano je i potpisano 8 ugovora za čije sprovođenje je zadužena Uprava kapitalnih projekata. Ukupna vrijednost svih ugovora je 10,8 miliona eura. Cilj akcije je unapređenje uslova saobraćaja i stanja željezničke linije Bar–Vrbnica, unapređenje sigurnosnih standarda za pomorski saobraćaj i saobraćaj unutrašnjim plovim putevima, kao i unapređenje kapaciteta institucija u oblasti saobraćaja za sprovođenje pravne tekovine EU.

Do kraja 2025. godine je završeno sprovođenje svih 8 ugovora.

U sektoru **Demokratija i upravljanje**, sredstva su, u vidu direktne budžetske podrške opredijeljena za sprovođenje *Strategije reforme javne uprave* u ukupnom iznosu od 15 miliona eura.

Realizacija programa je uspješno završena, pri čemu su isplaćene sve planirane tranše finansijske podrške, kao i sredstva koja uključuju komplementarnu tehničku podršku. S tim u vezi, Crnoj Gori je isplaćeno 56,15% od ukupno opredijeljenog iznosa, dok su svi projekti predviđeni programom realizovani.

1.1.3. IPA 2018

Finansijski sporazum za Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2018. godinu potpisan je 2. decembra 2019. godine, dok su dopune sporazuma potpisane: dopuna 1 – 30. novembra 2020. godine, dopuna 2 – 23. februara 2021. godine, dopuna 3 – 26. avgusta 2022. i dopuna 4 – 29. novembra 2022. godine. Ukupan iznos opredijeljenih sredstava je 49,33 miliona eura, od čega je 47,27 miliona eura doprinos EU i 2,06 miliona eura nacionalno kofinansiranje.

Sektor **Vladavina prava i temeljna prava** je sa 13,5¹ miliona eura podržan kroz akciju *Podrška sektoru Vladavine prava i temeljnih prava*. U okviru navedene akcije, podrška je usmjerena na 3 podsektora: (1) pravosuđe, (2) sprovođenje zakona i (3) temeljna prava, shodno prioritetima i obavezama koje proističu iz završnih mjerila PP 23 i 24. Akcija se sprovodi kroz 15 ugovora pod

¹ Svi ugovori su ugovoreni u skladu sa rokom za ugovaranje programa (2. decembar 2022. godine), uz značajno povećanje ukupne vrijednosti akcije zbog povećanja nacionalnog kofinansira – ukupno 21,4 miliona eura.

indirektnim upravljanjem – od strane Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) Ministarstva finansija i Ministarstva javnih radova (MJR).

Od ukupne vrijednosti programa, CFCU je odgovoran za sprovođenje dvanaest ugovora ukupne vrijednosti 2,06 miliona eura, čiji su korisnici Uprava carina (8) i Ministarstvo unutrašnjih poslova (4). Za sada je uspješno realizovano 11 ugovora, od kojih je u 2025. godini realizovan ugovor *Podrška Upravi carina Crne Gore u nadogradnji Carinskog informacionog sistema (CIS)*, čija je implementacija bila produžena do 30. novembra 2025. godine.

Dodatno, ugovor *Isporuka i ugradnja montažnog Data centra sa isporukom i ugradnjom opreme – ISO kontejner* je suspendovan zbog problema u implementaciji.² Ipak, u septembru 2025. godine Evropska komisija je odobrila dvogodišnje produženje operative implementacije programa do 2. decembra 2027. godine, čime su kreirani uslovi za objavu novog tendera.

U okviru iste akcije, u nadležnosti Ministarstva javnih radova su sljedeća 3 ugovora:

- *Rekonstrukcija i prilagođavanje sudova za pristup i kretanje osoba sa smanjenom pokretljivošću i osoba s invaliditetom, poboljšanje energetske učinkovitosti objekata* – nakon završetka radova i isteka garantnog perioda, 5. decembra 2025. godine izdata je potvrda o konačnom prihvatanju radova.
- *Izgradnja objekata za potrebe Uprave za izvršenje kaznenih sankcija (UIKS) u Danilovgradu* Tokom 2025. godine došlo je do pomjeranja rokova zbog rješavanja imovinsko-pravnih pitanja vezanih za izmještanje visokonaponskih vodova, za šta je kroz rebalans budžeta obezbijeđeno 300.608 eura za eksproprijaciju, a Vlada je 19. juna 2025. godine donijela i odluku o proglašenju javnog interesa. Nakon rješavanja ovih pitanja, radovi su nastavljeni u januaru 2026. godine; izmještanje 10 kV kablovskog dalekovoda je završeno, ukupni stepen realizacije radova iznosi 69,10%, dok su aktivnosti na izmještanju 35 kV linije u toku.
- *Nadzor nad radovima za Poboljšanje infrastrukture objekata u okviru vladavine prava i temeljnih prava.* Ugovor se sprovodi u skladu sa ugovornim obavezama.

Kada je ugovor *Rekonstrukcija bivše karaule Božaj* u pitanju, budući da ugovor nije bio zaključen do roka N+3 (2. decembar 2022), Vlada Crne Gore je pokrenula proceduru za obezbjeđivanje finansiranja iz nacionalnog budžeta kako bi se osigurala realizacija ciljeva iz Finansijskog sporazuma i omogućilo korišćenje preostalih EU sredstava. Ministarstvo finansija je 7. maja 2025. godine dalo saglasnost da se sredstva za realizaciju projekta obezbijede u okviru postojećeg budžetskog okvira Ministarstva unutrašnjih poslova. Tokom 2025. godine sprovedena je javna nabavka za trafostanicu za potrebe elektrodistributivne infrastrukture, a ugovor je potpisan 23. decembra 2025. godine. Tender za izgradnju Prihvatnog centra objavljen je 31. decembra 2025, ali je u februaru 2026. godine otkazan zbog nedostatka ponuda.

U okviru sektora **Obrazovanje, zapošljavanje i socijalna politika**, sprovodi se akcija *Jačanje kvaliteta i pristupa zdravstvenim i socijalnim uslugama* vrijednosti 17,5 miliona eura od kojih je 8 miliona eura Crnoj Gori dodijeljeno kao nagrada za ostvareni učinak u korišćenju pretpristupne podrške, dok je 9,5 miliona eura preusmjereno iz sektora Poljoprivreda i ruralni razvoj, u cilju sprečavanja širenja virusa COVID-19 i sredstva su namijenjena jačanju podrške iz oblasti javnog zdravlja. Najznačajnija aktivnost projekta se odnosi na izgradnju novog objekta za dvije klinike (Klinika za infektivne bolesti i Klinika za dermatovenerologiju) u Kliničkom centru u Podgorici i unapređenje zdravstvenog sistema, kako bi bio u stanju da na najbolji način odgovori aktuelnim i budućim izazovima. Projekat se realizovao kroz 3 ugovora o radovima, 1 ugovor o nabavci opreme i 3 ugovora o uslugama i sprovođenje svih ugovora je u toku.

Svi ugovori su uspješno realizovani. Klinike za infektivne i kožne bolesti su zvanično otvorene 19. decembra 2024. godine.

² Problemi se odnose na neslaganja između tehničke ponude i isporučene opreme, a CFCU je tokom marta 2025. godine ugovornoj kompaniji uputilo zahtjev za raskid ugovora.

1.1.4. IPA 2019

Finansijski sporazum za Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2019. godinu je potpisan 28. avgusta 2020. godine, dok je dopuna sporazuma potpisana 30. novembra 2021. godine. Ukupan iznos alokacije je 30 miliona eura bez nacionalnog kofinansiranja.

Program uključuje direktnu budžetsku podršku za realizaciju akcije *Podrška Crnoj Gori u prevazilaženju krize uzrokovanoj virusom COVID-19* za koju je opredijeljen iznos od 28,3 miliona eura, dok su preostala sredstva, u iznosu od 1,7 miliona eura, opredijena za Instrument za evropsku integraciju. Sva sredstva su uspješno ugovorena i isplaćena, a ugovorno tijelo je bila Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori.

1.1.5. IPA 2020

Finansijski sporazum za Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2020. godinu je potpisan 28. avgusta 2020. godine, dok je rok za ugovaranje programa istekao 28. avgusta 2023. godine, kada su svi ugovori koji su ovim programom predviđeni uspješno ugovoreni. Ukupna vrijednost programa je 33,1 miliona eura, od čega je 31,7 miliona eura doprinos Unije ovom programu, dok je iznos kofinansiranja 1,4 miliona eura. Podrška je fokusirana na tri sektora: Demokratija i upravljanje, Vladavina prava i temeljna prava, Konkurentnost i inovacije i Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike.

U sektoru **Vladavina prava i temeljna prava**, nastavljena je podrška kroz akciju *Podrška EU vladavini prava u Crnoj Gori (EUROL III)*, kroz ugovor o grantu u vrijednosti od 2,5 miliona eura koji je potpisan u novembru 2021. godine. Od ovog iznosa, 150.000 eura je predviđeno za nabavku strateške opreme za crnogorske pravosudne i policijske organe (poglavlja 23 i 24 procesa pristupanja EU). Projekat je sprovodila Agencija za ekonomsku saradnju i razvoj Austrije, u saradnji sa Ministarstvom pravde i Ministarstvom unutrašnjih poslova Austrije, kao i Ministarstvom unutrašnjih poslova Italije i projekat se nadovezuje na rezultate postignute tokom prethodnih projekata EUROL I i EUROL II. Četvrti, ujedno i završni sastanak Upravnog odbora projekta održan je u martu 2024. godine, čime je realizacija projekta uspješno završena.

U okviru sektora **Konkurentnost i inovacije, Poljoprivreda i ruralni razvoj** sprovodi se akcija *Jačanje konkurentnosti i inovativnih kapaciteta provatnog sektora u Crnoj Gori*, ukupne vrijednosti 4,35 miliona eura, od kojih 4 miliona eura čine bespovratna sredstva EU, dok kofinansiranje iznosi 0,35 miliona eura. Akcija se realizuje kroz 8 ugovora (2 grant šeme, 4 ugovora o uslugama i 2 ugovora o nabavkama), pri čemu je većina aktivnosti završena tokom 2025. godine, dok za pojedine ugovore i dalje traje garantni period, a jedan ugovor o uslugama produžen je radi daljeg usklađivanja sa obavezama iz pregovaračkih poglavlja 3 i 8.

U okviru akcije podržan je razvoj MSP i preduzetništva, posebno žena i mladih: realizovano je 9 grantova za žensko i omladinsko preduzetništvo, 105 MSP dobilo je nefinansijsku podršku, dok je u oblasti Strategije pametne specijalizacije realizovano 7 grant projekata, uz podršku za 57 MSP i obuke za 145 predstavnika institucija, MSP i istraživačkih organizacija.

U okviru sektora **Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike** sprovodi se akcija *EU za pametni i inkluzivni rast – zapošljavanje i socijalna inkluzija 2020* u iznosu od 7,73 miliona eura, (6,7 miliona eura bespovratna sredstva EU, dok nacionalno kofinansiranje iznosi 1,03 miliona eura), usmjerena na unapređenje zapošljivosti i socijalne inkluzije, posebno dugotrajno nezaposlenih, žena, mladih i osoba sa invaliditetom. Akcija se realizuje kroz dvije grant šeme, uz dodatne ugovore o uslugama, nabavci opreme i tvining projekat.

U okviru *grant šeme za zapošljavanje, socijalnu inkluziju i socijalno preduzetništvo* potpisana su 24 ugovora (većina završena), dok je u grant šemi *Naučni potencijal kao podrška razvoju inovacija* potpisano 9 ugovora, od kojih je jedan prekinut, dok su ostali uspješno realizovani. Tokom 2025. godine uspješno su završeni *tvining projekat za jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje* (januar 2025) i *ugovor o uslugama za privremenu evaluaciju IPA II akcija*

(septembar 2025). Ugovor o *unapređenju kreiranja politika i jačanju kapaciteta za učešće u Evropskom socijalnom fondu* završen je u februaru 2026. godine, dok je ugovor u vezi s *unapređenjem IT infrastrukture i informacionog sistema Zavoda za zapošljavanje* uspješno realizovan i oprema je stavljena u funkciju.

1.1.6. HORIZONTALNA IZDVAJANJA

Sastavni dio godišnjih programa predstavljaju i izdvajanja za sljedeće horizontalne akcije:

- Instrument za civilno društvo, za koji je za period 2014-2020 izdvojeno ukupno 14,5 miliona eura;
- Regionalni stambeni program, za koji je u 2014. godini izdvojeno 1,5 miliona eura;
- Instrument pretprijetne podrške za ruralni razvoj (IPARD II) za koji je za period 2014-2020 izdvojeno 39 miliona eura;
- Podrška učešću Crne Gore u programima EU, za koje je za period 2014-2020 izdvojeno 7,7 miliona eura;
- Instrument za evropsku integraciju, za koji je za period 2014-2020 izdvojeno 18,3 miliona eura;
- Izdvajanja za izbjegličku krizu, koja za period 2016-2019 iznose 8,4 miliona eura.

1.2. TVINING

Kada je Tvinig instrument u pitanju, tokom izvještajnog perioda uspješno je završena implementacija IPA 2020 projekta *Ojačani kapaciteti Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u pogledu primjene aktivnih mjera tržišta rada, budućeg učešća u ESF-u i olakšavanja mobilnosti radne snage*, čiji je korisnik Zavod za zapošljavanje (823.529,41 eura). Partneri u realizaciji projekta bili su Slovačka, Estonija i Njemačka. Projekat je završen 1. januara 2025. godine.

1. septembra 2025. godine potpisan je ugovor za realizaciju IPA 2022 projekta *Unapređenje i jačanje administrativnih kapaciteta Revizorskog tijela za reviziju IPARD III programa i pripremu za budući rad sertifikacije za EAGF i EAFRD*, čiji je korisnik Revizorsko tijelo Crne Gore (200.000 eura). Partneri u realizaciji su Hrvatska i Austrija. Takođe, 1. septembra 2025. godine je otpočela realizacija IPA 2024 projekta *Podrška regulaciji finansijskih usluga u Crnoj Gori*, čiji su korisnici Ministarstvo finansija, Centralna banka i Agencija za nadzor osiguranja (1,8 miliona eura). Partneri u realizaciji projekta su Njemačka, Hrvatska i Slovačka.

Tokom decembra 2025. godine završena je evaluacija pristiglih ponuda za realizaciju IPA 2025 projekta *Unapređenje sistemskih mehanizama za praćenje propisivanja i potrošnje lijekova u zdravstvenom sistemu Crne Gore*, čiji je korisnik Ministarstvo zdravlja (250.000 eura). Kao partner u realizaciji projekta, izabrana je Hrvatska.

1.2.1 TAJEKS

Tokom 2025. godine posredstvom Instrumenta za tehničku podršku i razmjenu informacija – Tajeks (TAIEX), za crnogorske korisnike je organizovano ukupno 28 događaja (radionice, ekspertske misije i studentske posjete), uz ekspertsku podršku sljedećih država članica EU:

Država	Broj događaja
Austrija	3
Belgija	6
Irska	1
Italija	1
EU institucije	1
Njemačka	2
Hrvatska	5
Španija	2
Estonija	1
Poljska	2
Grčka	1

Švedska	1
Portugal	1
Rumunija	1
Ukupno	28

Kada su u pitanju oblasti u kojima je pružena podrška, najveći broj događaja je organizovan u okviru sljedećih oblasti: pravda i unutrašnji poslovi, unutrašnje tržište, poljoprivreda i bezbjednost hrane, životna sredina. Neophodno je pomenuti da su predstavnici Crne Gore učestvovali na TALEX događajima koji su organizovani za više država istovremeno. Konačno, tokom 2025. godine organizovano je 31 takvih događaja.

1.3. PROGRAMI UNIJE

Programi Evropske unije usmjereni su na ekonomsku, socijalnu i političku integraciju prvenstveno država članica EU, uz mogućnost postepenog uključivanja država kandidata za članstvo. U okviru finansijske perspektive 2021-2027, Crna Gora učestvuje u jedanaest programa Unije: Horizont 2020, Erasmus+, Kreativna Evropa, Građani, jednakost, prava i vrijednosti, Carine, Evropski program za zapošljavanje i inovacije (EaSI), Fiskalis, EU 4 Health, Digitalna Evropa, Program jedinstvenog tržišta i i LIFE- Program za životnu sredinu i klimatske akcije Evropske unije.

Tokom 2025. godine resorna ministarstva su nastavila koordinaciju svih 11 programa za koje je potpisan sporazum sa Evropskom komisijom.

1.4. VIŠEKORISNIČKI PROGRAMI IPA-E

Akcije koje su podržane kroz program Višekorisničke IPA-e direktno priprema i sprovodi Evropska komisija, s ciljem promovisanja regionalne saradnje u skladu s prioritetima koji su definisani u relevantnim strateškim dokumentima.

Tokom 2025. godine, Crna Gora je nastavila sa redovnim aktivnostima u okviru Višekorisničke IPA-e, uključujući sprovođenje postojećih programa i programiranje novih inicijativa. Evropska komisija je koordinirala pripremu nacrtu akcija za *Višekorisnički godišnji akcioni plan u korist Zapadnog Balkana i Turske za period 2025-2027* i *Program EU za civilno društvo i medije (2026–2027)*, dok je Crna Gora dostavila svoje komentare na predložene projekte i prioritete.

Za navedene akcije Evropska komisija je 24. juna 2025. godine usvojila jedinstvenu finansijsku odluku, a sredstva su raspoređena na sljedeći način:

- *Višekorisnički godišnji akcioni plan za Zapadni Balkan i Tursku za period 2025-2027*, za koji je EU opredijelila 433 miliona eura za sve države korisnice programa. Akcioni plan obuhvata tri glavne komponente: Temeljna prava, evropske politike i povezanost ljudi; priprema za pristupanje u oblastima unapređenja investicija za rast i zapošljavanje i teritorijalna i prekogranična saradnja;
- *Višekorisnički višegodišnji akcioni plan za Program EU za civilno društvo i medije (2026–2027)*, namijenjen je unaprijeđenju slobode medija, razvoja civilnog društva i demokratizacije. Ukupan doprinos EU za njegovu implementaciju iznosi 126,2 miliona eura za sve države korisnice programa.

1.4.1 INSTRUMENT ZA CIVILNO DRUŠTVO I PROGRAM ZA MEDIJE

Podrška organizacijama civilnog društva, osim kroz programe prekogranične i transnacionalne saradnje u kojima civilni sektor već uspješno učestvuje, pruža se i kroz Instrument za civilno društvo. Instrumentom direktno upravlja Evropska komisija, posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, s planom da, uz kontinuiranu pripremu i jačanje kapaciteta, Crna Gora preuzme samostalno upravljanje ovim instrumentom. Sredstva za Instrument za civilno društvo izdvajaju iz godišnjih akcionih programa za Crnu Goru, u okviru sektora Demokratija i upravljanje.

Evropska komisija je 24. juna 2025. godine usvojila *Odluku o finansiranju višekorisničkog višegodišnjeg akcionog plana za Program EU za civilno društvo i medije u korist Zapadnog Balkana i Turske za period 2024-2025*. Ukupan maksimalni doprinos EU za sprovođenje ovog akcionog plana iznosi 126,20 miliona eura, od čega je 42 miliona eura opredijeljeno za 2026. godinu, dok je 78,90 miliona eura predviđeno 2027. godinu.

1.5. INSTRUMENT ZA EVROPSKU INTEGRACIJU

Instrument za evropsku integraciju (*EU Integration Facility* - EUIF) predstavlja horizontalnu akciju u okviru nacionalnog programa IPA-e, koja ima za cilj da ojača kapacitete institucija uključenih u proces planiranja, programiranja i implementacije IPA-e II, kao i da unaprijedi sektorsku koordinaciju. Takođe, cilj EUIF je da blagovremeno i efikasno odgovori na potrebe pregovaračkog procesa i da na nivou sektora omogući kratkoročne intervencije u cilju pripreme Crne Gore za članstvo u EU.

Instrumentom upravlja Upravni odbor kojeg čine predstavnici Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i Ministarstva evropskih poslova (Kancelarija nacionalnog IPA koordinatora). Upravni odbor je odgovoran za koordinaciju sprovođenja EUIF, provjeru kvaliteta i procjenu opravdanosti dostavljenih predloga akcija u skladu s definisanim kriterijumima, kao i za nadgledanje realizacije odobrenih akcija.

Tokom 2025. godine održana su i dva sastanka Upravnog odbora za EUIF.

1.6. INSTRUMENT EU ZA PODRŠKU REFORMAMA

Instrument EU za podršku reformama (*EU Reform Facility* – EURF) ima za cilj da podrži Vladu Crne Gore u jačanju reformskog procesa nakon pandemije COVID-19. EURF je zamišljen kao dio investicionog paketa usmjerenog na sprovođenje reformi, koji obuhvata podršku iz IPA fondova i Investicionog okvira za Zapadni Balkan (WBIF), zajmove i grantove. Implementacija EURF-a povezana je sa nizom uslova koji se odnose na napredak u sprovođenju reformi, uzimajući u obzir prioritete definisane u procesu pristupanja EU, prvenstveno kroz Program ekonomskih reformi Crne Gore (ERP).

EURF pruža fleksibilnu podršku nacionalnim institucijama u odgovoru na specifične potrebe identifikovane kao izazovi u reformskom procesu. Glavni rezultati EURF-a su: 1) napredak u reformi državnih preduzeća (na nacionalnom i lokalnom nivou), 2) unaprijeđeno upravljanje nacionalnim kapitalnim investicijama – sa posebnim fokusom na Ekonomski i investicioni plan (EIP), i 3) povećano učešće inovativnih malih i srednjih preduzeća u ekonomiji. Instrument podstiče koordinaciju i saradnju sa drugim partnerima, naročito međunarodnim finansijskim institucijama (Svjetska banka, Evropska banka za obnovu i razvoj), međunarodnim organizacijama (UN) i državama članicama EU. Imajući u vidu širok spektar oblasti podrške, EURF instrumentom upravlja Upravni odbor, koji pored predstavnika Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i Ministarstva evropskih poslova uključuje i predstavnike Vlade Crne Gore iz reda višeg rukovodnog kadra.

1.7. ZAPADNOBALKANSKI INVESTICIONI OKVIR

Tokom 2025. godine nastavljeno je ili započeto sprovođenje jedanaest nacionalnih projekata *tehničke podrške pripremi projektne dokumentacije* koji se finansiraju sredstvima Zapadnobalkanskog investicionog okvira (ZIO).

Riječ je o sljedećim projektima:

1. *Nadzor nad izvođenjem radova za PPOV Podgorica po principu projektuj i izgradi*, vrijednosti 1,15 miliona eura;

2. *Autoput Bar-Boljare: revizija studije izvodljivosti i glavnog projekta i priprema tenderske dokumentacije*, vrijednosti 6 miliona eura;
3. *Priprema sveobuhvatnog Glavnog projekta za unapređenje građevinske i elektromehaničke infrastrukture na dionici željezničke linije Golubovci-Bar (u okviru pruge Bar-Vrbnica)*, u vrijednosti od 3 miliona eura;
4. *Priprema studije izvodljivosti i procjene uticaja na životnu sredinu radi modernizacije pruge od Podgorice do granice sa Albanijom*, vrijednosti 2,5 miliona eura;
5. *Priprema studije izvodljivosti i procjene uticaja na životnu sredinu za Istočno-mediteranski koridor: Crna Gora-Srbija, R4 željeznička linija, dionica Bar-Vrbnica*, vrijednosti 0,5 miliona eura;
6. *Sistem upravljanja otpadnim vodama Pljevlja, faza II kanalizacione mreže*, vrijednosti 350,000 eura;
7. *Vodosnadbijevanje i odvođenje kanalizacije u opštini Ulcinj – Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i prateće infrastrukture*, vrijednosti 1 milion eura;
8. *Ažuriranje tehničke dokumentacije i pripreme tenderske dokumentacije za drugu fazu razvoja širokopojasne infrastrukture za internet u Crnoj Gori*, vrijednosti 525,000 eura.
9. *Priprema studije izvodljivosti i procjenu uticaja na životnu sredinu za 400KV interkonekciju Brezna – Crkvičko Polje – Sarajevo*, vrijednosti 1.8 miliona eura.
10. *Priprema glavnog projekta, studije zaštite životne sredine i ostale tenderske dokumentacije za rehabilitaciji tunela Sozina na željezničkom koridoru R2, dionica Bar-Vrbnica* vrijednosti 0.85 miliona eura.
11. *Izgradnja novog 110 kV dalekovoda Virpazar-Briska Gora-Ulcinj sa nastavkom na 110/35 kV Virpazar i 110/35 kV Ulcinj, Crna Gora* vrijednosti 1 milion eura.

Tokom 2025. godine, započeto je ili nastavljeno sprovođenje devet projekata odobrenih za sufinansiranje investicija za sprovođenje infrastrukturnih projekata koji su u okviru ovog instrumenta dodijeljeni Crnoj Gori u kontekstu Berlinskog procesa. Riječ je o investicionim grantovima za sljedeće projekte:

1. *Transbalkanski energetska koridor: Dio mreže u Crnoj Gori* – ukupna vrijednost projekta je 128,85 miliona eura, od čega bespovratna sredstva EU iznose 26,85 miliona eura (1,85 miliona eura za tehničku podršku, 25 miliona eura za investicioni grant), dok je 25 miliona eura obezbjeđeno iz kreditnog zaduženja kod Njemačke razvojne banke (KfW), odnosno 60 miliona eura kod Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD);
2. *Izgradnja infrastrukture za vodosnabdjevanje i sakupljanje otpadnih voda u Bokokotorski zaliv faza II i III* – ukupna vrijednost projekta je 33,97 miliona eura, od čega bespovratna sredstva EU iznose 8,26 miliona eura, dok je 11,2 miliona obezbjeđeno iz kreditnog zaduženja kod Njemačke razvojne banke (KfW);
3. *Istočno-mediteranski koridor: Crna Gora-Srbija, R4 željeznička linija, dionica Bar- Vrbnica (Rekonstrukcija željezničke pruge Vrbnica-Bar)* – ukupna vrijednost projekta koji se sastoji od konstantne podrške EU rekonstrukciji ovog željezničkog koridora je 405,63 miliona eura. Za projekte koji su se sprovodili u toku 2025. godine EU je obezbijedila grantove vrijednosti 55,44 miliona eura, dok će ostatak biti finansiran kreditom Evropske investicione banke;
4. *Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Bijelo Polje* – ukupna vrijednost projekta iznosi 6,1 milion eura, bespovratna sredstva EU iznose 3 miliona eura, dok je ostatak obezbijeden iz kreditnog zaduženja kod Evropske investicione banke (EIB).
5. *Izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i glavne kanalizacione mreže u Podgorici* – ukupna vrijednost projekta je 72,5 miliona eura, od čega bespovratna sredstva ZIO bilateralnih donatora i EK za projekte koji su se sprovodili u toku 2023. godine iznose 31,74 miliona eura, 35 miliona obezbjeđeno iz kreditnog zaduženja kod Njemačke razvojne banke (KfW), dok su preostala sredstva iz nacionalnog kofinansiranja;
6. *Unapređenje obrazovne infrastrukture* – ukupna vrijednost projekta je 64 miliona eura, od čega bespovratna sredstva ZIO bilateralnih donatora iznose 11 miliona eura, Evropska investiciona banka (EIB) obezbjeđuje zajam od 18 miliona eura i dodatnih 2,5 miliona eura granta koji pokriva tehničku i savjetodavnu podršku za pripremu projekata, nabavku i razvoj nacionalnog standarda za praćenje i korišćenje u sličnim projektima, dok su preostala sredstva iz nacionalnog kofinansiranja;

7. *Unapređenje sistema otpadnih voda i vodosnabdijevanja na sjeveru Crne Gore (Kolašin, Rožaje i Mojkovac)* – ukupna vrijednost projekta je 32,2 miliona eura, od čega bespovratna sredstva EK kroz ZIO iznose 22,60 miliona eura, dok Evropska investiciona banka (EIB) obezbjeđuje zajam od 9,16 miliona eura;
8. *Vodovod i sanitacija na Crnogorskom primorju, faza V, komponenta 2 – Opština Tivat.* Ukupan iznos investicije je procijenjen na 24,5 miliona eura. Bespovratna sredstva EU iznose 9,5 miliona dok je 11,8 miliona eura obezbjeđeno iz kreditnog zaduženja kod Njemačke razvojne banke (KFW) koja je obezbijedila bespovratni grant u iznosu od 350,000 eura.

2. PROGRAMI EVROPSKE TERITORIJALNE SARADNJE I MAKROREGIONALNE STRATEGIJE

U okviru **Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija**, tokom izvještajnog perioda u realizaciji je bilo 6 projekta podržanih kroz Treći poziv odobrenih u okviru IPA II finansijske perspektive, koji u 2025. godini završili su sprovođenjem projektnih aktivnosti. Takođe tokom izvještajnog perioda 4 projekta su podržana kroz Četvrti poziv. U periodu od 9. do 16. maja 2025. godine sproveden je prvi ciklus monitoring posjeta projektima koji su ugovoreni u okviru Četvrtog poziva koje su imale za cilj nadgledanje implementacije projekata, kao i podršku korisnicima.

U cilju promocije postignutih rezultata projekata finansiranih u okviru IPA II i predstavljanja mogućnosti IPA III programa, organizovan je Kapitalizacioni događaj u Podgorici 16. decembra 2025. godine. Pored toga, u cilju promocije programa, projekata i njihovih rezultata, pripremljena su i distribuirana 3 izdanja biltena „Unapređivanje saradnje“.

Tokom 2025. godine pripremljeni su sljedeći dokumenti: Godišnji izvještaj o implementaciji programa za 2024. godinu, Godišnji plan rada i Godišnji plan komunikacije i vidljivosti za 2025. godinu. Pomenuti dokumenti su odobreni od strane Zajedničkog odbora za nadgledanje Programa (ZON) kroz pisanu proceduru koja je sprovedena u periodu od 30. januara do 10. februara 2025. godine. Takođe, Finalni izvještaj o implementaciji alokacije za 2016. godinu je pripremljen i odobren od strane Zajedničkog odbora za nadgledanje Programa (ZON) kroz pisanu proceduru koja je sprovedena u aprilu 2025. godine. Godišnji izvještaj o implementaciji programa za 2024. godinu, kao i Finalni izvještaji o implementaciji alokacije za 2016. godinu su, nakon odobrenja ZON-a, poslati Evropskoj komisiji.

Tokom 2025. godine održana su 2 trilateralne sastanke između Upravljačkih struktura Programa Crna Gora - Albanija i Crna Gora - Kosovo i to: 13. juna u Šeđinu (Albanija) i 17. decembra u Podgorici. Takođe, u cilju jačanja kapaciteta Upravljačkih struktura Programa Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo organizovana je studijska posjeta u Republici Češkoj 7–10. jula 2025. godine. Drugi sastanak Upravnog odbora projekta u okviru IPA III Programa je održan 28. maja 2025. godine u Peći, tokom kojeg je između ostalog, odobren Periodični izvještaj Ugovora tehničke podrške br. 454-567. Interim izvještaj je poslat na odobrenje Delegaciji EU u Crnoj Gori 3. jula 2025. godine koja je, nakon odobrenja izvještaja, izvršila uplatu druge tranše za ovaj ugovor 22. avgusta 2025. godine.

U okviru IPA III programa, kao dio aktivnosti koje su prethodile objavi Prvog poziva, a u cilju unapređivanja kapaciteta potencijalnih aplikanata za pripremu projektnih aplikacija, sprovedena je obuka na temu upravljanja projektnim ciklusom za potencijalne aplikante iz Albanije tokom 3–5. februara 2025. godine. Pored toga, 14. februara 2025. godine u Skadru je organizovan Forum za uspostavljanje projektnih partnerstava. Nakon pripreme aplikacionog paketa od strane Upravljačkih struktura programa i njegovog odobrenja od strane Delegacije Evropske unije Crnoj Gori, Prvi poziv za dostavljanja prijedloga projekata u okviru IPA III perspektive ovog programa objavljen je 16. septembra 2025. godine. Poziv je bio otvoren za predloge projekata u oblasti zaštite životne sredine i turizma. Ukupan budžet ovog poziva iznosio je 7,48 miliona eura, i bio je otvoren do 31. oktobra 2025. godine.

U cilju promocije i informisanja potencijalnih aplikanata o pravilima Prvog poziva organizovana je svečana konferencija povodom objave poziva 2. oktobra 2025. godine u Podgorici, kao i

informativne sesije koje su se održale u Podgorici 2. oktobra 2025. godine, u Baru 3. oktobra 2025. godine, u Skadru 14. oktobra 2025. godine i u Kurbinu 15. oktobra 2025. godine. Proces evaluacije Prvog poziva IPA III Programa započet je u decembru 2025. godine. Očekuje se da se proces evaluacije i ugovaranja projekata završi do trećeg kvartala 2026. godine. Dodatno, tokom 2025. godine pripremljene su i potpisane izmjene Finansijskog sporazuma.

Kada je riječ o **Programu prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo**, tokom izvještajnog perioda u realizaciji je bilo 11 projekta podržanih kroz Treći poziv odobrenih u okviru IPA II finansijske perspektive. Svi projekti su završili sprovođenje svojih aktivnosti u toku izvještajnog perioda. U cilju promocije postignutih rezultata projekata finansiranih u okviru IPA II i predstavljanja mogućnosti IPA III Programa, organizovan je Kapitalizacioni događaj u Podgorici 16. decembra 2025. godine.

Tokom 2025. godine održana su dva trilateralna sastanka između Upravljačkih struktura Programa Crna Gora – Albanija i Crna Gora - Kosovo i to: 13. juna u Šeđinu (Albanija) i 17. decembra u Podgorici. U skladu sa Procedurama kontrole na nivou programa (PLCP) održana je zvanična posjeta Ugovornog tijela Crne Gore (CFCU) kod Kontrolnog tijela Kosova u periodu 18. - 20. novembar 2025. godine. Takođe, u cilju jačanja kapaciteta Upravljačkih struktura Programa Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo organizovana je studijska posjeta u Republici Češkoj 7–10. jula 2025. godine. Pored toga, u cilju promocije programa, projekata i njihovih rezultata, pripremljena su i distribuirana 3 izdanja biltena „Unapređivanje saradnje“.

Tokom 2025. godine pripremljeni su sljedeći dokumenti: Godišnji izvještaj o implementaciji programa za 2024. godinu, Godišnji plan rada i Godišnji plan komunikacije i vidljivosti za 2025. godinu. Pomenuti dokumenti su odobreni od strane Zajedničkog odbora za nadgledanje Programa (ZON) kroz pisanu proceduru koja je sprovedena u periodu od 31. januara do 11. februara 2025. godine. Takođe, Finalni izvještaji o implementaciji alokacije za 2016. godinu je pripremljen i odobren od strane Zajedničkog odbora za nadgledanje Programa (ZON) kroz pisanu proceduru u martu 2025. godine. Godišnji izvještaj o implementaciji programa za 2024. godinu, kao i Finalni izvještaji o implementaciji alokacije za 2016. godinu su, nakon odobrenja ZON-a, poslali Evropskoj komisiji.

Takođe, drugi sastanak Upravnog odbora projekta u okviru IPA III Programa je održan 28. maja 2025. godine u Peći, tokom kojeg je između ostalog, odobren Periodični izvještaj Ugovora tehničke podrške br. 454-567. Interim izvještaj je poslat na odobrenje Delegaciji EU u Crnoj Gori 3. jula 2025. godine koja je, nakon odobrenja izvještaja, izvršila uplatu druge tranše za ovaj ugovor 22. avgusta 2025. godine.

Proces evaluacije Prvog poziva IPA III Programa koji je objavljen 10. septembra 2024. godine je započet u januaru 2025. godine. Evaluacija prvog koraka, odnosno sažetaka projekata je završena 24. juna 2025. godine kada je podnesen izvještaj Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori. Izvještaj evaluacije sažetaka projekata je odobren 7. jula 2025. godine, nakon čega su pisma poslata podnosiocima preliminarno odabranih projekata da podnesu kompletne aplikacije sa rokom do 22. septembra 2025. godine. Evaluacioni proces za drugi korak (evaluacija aplikacija) je nastavljen u oktobru 2025. godine i očekuje se da se proces evaluacije i ugovaranja projekata završi do sredine 2026. godine.

Što se tiče **Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora**, tokom 2025. godine završeno je sprovođenje šest projekata iz Trećeg poziva, kao i dva projekta iz Drugog poziva, odobrenih u okviru IPA II finansijske perspektive. Ukupno četiri projekta iz IPA II finansijske perspektive, finansirana u okviru Trećeg poziva za dostavljanje predloga projekata će biti nastavljena u 2026. godini.

Održana su tri sastanka Zajedničkog odbora za nadgledanje, prvi 4. februara kada je razmatran i usvojen Godišnji izvještaj o sprovođenju Programa za 2024. godinu, drugi sastanak, održan 25. oktobra 2025. godine, u hibridnom formatu, tokom kojeg su redefinisani minimalni i maksimalni iznosi granta, kao i minimalno i maksimalno trajanje ugovora u okviru Prvog poziva Programa prekogranične saradnje Srbija – Crna Gora 2021–2027, te treći 1. decembra 2025. godine u

Beogradu, kada je usvojen Radni plan Zajedničkog tehničkog sekretarijata, kao i Plan komunikacija i vidljivosti za 2026. godinu.

Krajem novembra 2025. raspisan je Prvi poziv za dostavljanje predloga projekata za finansijsku perspektivu 2021-2027, sa rokom predaje sažetaka projekta do 26. januara 2026. U okviru Prvog poziva će biti podržani projekti koji će doprinijeti poboljšanju mogućnosti zapošljavanja i socijalnih prava kroz nova zapošljavanja, mobilnost radne snage i socijalnu i kulturnu inkluziju, kao i poboljšanje poslovnog okruženja i konkurentnosti kroz unapređenje turizma i kulturnog i prirodnog nasljeđa. Ukupna raspoloživa finansijska sredstva u okviru Prvog poziva iznose 5,4 miliona eura.

U okviru **Programa prekogranične saradnje Bosna i Hercegovina – Crna Gora** u okviru finansijske perspektive 2021–2027, u izvještajnom periodu pripremljen je Godišnji izvještaj o implementaciji za 2024. godinu usvojen od strane Zajedničkog odbora za nadgledanje (ZON). Peti sastanak ZON-a organizovan je 7. maja 2025. godine u Sarajevu, dok je šesti sastanak ovog tijela organizovan u onlajn formatu 18. decembra 2025. godine. Takođe, trilateralni sastanak održan je 6. maja 2025. godine u Sarajevu, na kome se diskutovalo o sadržaju Drugog poziva, naredne korake i aktivnosti, te iskustva prekograničnih struktura u projektima iz oblasti zelene ekonomije.

Tokom 2025. godine potpisan je Partnerski sporazum između prekograničnih struktura Bosne i Hercegovine i Crne Gore, kao i izmjena Finansijskog sporazuma.

U izvještajnom periodu, u fazi implementacije se nalazilo 5 projekata iz Prvog poziva. Održana je obuka za implementaciju projektnih aktivnosti za korisnike iz Prvog poziva, u Mostaru 12-13. marta 2025. godine. U periodu od aprila do oktobra 2025. godine sproveden je prvi ciklus monitoring posjeta projektima koji su ugovoreni u okviru Prvog poziva, a koje su imale za cilj nadgledanje implementacije projekata kao i podršku korisnicima.

U posljednjem kvartalu 2025. godine raspisan je Drugi poziv za dostavljanje predloga projekata u okviru IPA III perspektive ovog programa. Poziv je objavljen 3. oktobra i trajao do 28. novembra 2025. godine. Ukupna vrijednost EU podrške u Drugom pozivu iznosila je 3,33 miliona eura. Primljeni predlozi projektnih sažetaka trenutno se nalaze u fazi evaluacije. Prije samog raspisivanja Drugog poziva, Zajednički tehnički sekretariat programa je sproveo obuke za pisanje projektnih sažetaka koje su održane početkom septembra 2025. godine u Nikšiću, Trebinju i Konjicu. Nakon raspisivanja Drugog poziva, održana su i dva informativna dana organizovana u Sarajevu, 27. oktobra 2025. godine, i Nikšiću 30. oktobra 2025. godine.

Interreg VI-A IPA program Južni Jadran 2021-2027, kao nastavak Interreg IPA Programa prekogranične saradnje za Italiju, Albaniju i Crnu Goru, odobren je od strane Evropske komisije 26. septembra 2022. godine. S ukupnim budžetom od 82 miliona eura, Program se sprovodi u okviru pet tematskih prioriteta: Pametnija Evropa, usmjeren na inovacije i unapređenje konkurentnosti malih i srednjih preduzeća kroz zajedničke prekogranične akcije; Zelenija Evropa, usmjeren na promovisanje energetske efikasnosti, prilagođavanje klimatskim promjenama i sprečavanje rizika, kao i zaštitu biološke raznolikosti i smanjenje zagađenja; Povezanija Evropa, usmjeren na razvijanje održive i intermodalne nacionalne, regionalne i lokalne mobilnosti; Socijalnija Evropa, usmjeren na poboljšanje pristupa inkluzivnim i kvalitetnim uslugama u obrazovanju i jačanje uloge kulture i održivog turizma u ekonomskom razvoju i socijalnoj inkluziji; Bolje upravljanje, usmjeren na unapređivanje saradnje institucija u sve tri zemlje u cilju povećanja efektivnosti javnih politika i njihove umreženosti.

Tekst *Sporazuma koji se odnosi na tehničku podršku i implementaciju Programa* je usaglašen sa predstavnicima Upravljačkog tijela (UT) – Regije Pulja u Italiji i usvojen na sjednici Vlade Crne Gore od 6. marta 2025. godine. Sporazum je upućen UT na potpisivanje 17. marta 2025. godine, a potpisan je 7. aprila 2025. godine. Ovim Sporazumom se definišu funkcije i obaveze Ministarstva evropskih poslova kao Nacionalnog tijela zaduženog za realizaciju Programa na teritoriji Crne Gore, te se omogućava Nacionalnom tijelu da dobije potrebnu tehničku podršku u iznosu od 810.821,22 eura.

Prvi poziv za dostavljanje predloga projekata manjeg obima (kapitalizacija prethodno ostvarenih rezultata) objavljen je 29. decembra 2022. godine i trajao do 7. aprila 2023. godine. U okviru ovog poziva, odobreno je 40 projekata ukupne vrijednosti 6,7 miliona eura. Projekti su otpočeli sa realizacijom 1. februara 2024. godine, a sprovođenje 39 projekata je uspješno završeno do 31. oktobra 2025. godine, dok je jedan ugovor raskinut zbog neaktivnosti partnera.

Nastavljena je realizacija 5 strateških projekata ukupne vrijednosti oko 25 miliona eura, od čega crnogorskim korisnicima pripada preko 7 miliona eura. Projekti su usmjereni na osnaživanje sektora turizma, unapređenje prekogranične saradnje i koordinacije u oblasti civilne zaštite, poboljšanje evropske međupovezanosti uz promociju zelene i održive mobilnosti, poboljšanje dostupnosti kvalifikovanih kompetencija i vještina na tržištu rada, sa posebnim osvrtom na plavu ekonomiju i jačanje kapaciteta i efikasnosti javnih institucija u odgovoru na potrebe građana/teritorijalnih potreba područja saradnje. Crnogorske institucije – Ministarstvo kulture i medija i Univerzitet Crne Gore – Institut za biologiju mora su vodeći partneri u dva strateška projekta. Koordinacioni sastanci predstavnika Ministarstva evropskih poslova sa crnogorskim partnerima u strateškim projektima, koji su imali za cilj upoznavanje sa trenutnim stanjem realizacije projekata, prepoznatim izazovima i dinamikom potrošnje dostupnih finansijskih sredstava, održani su 18. februara i 11. decembra 2025. godine. Tokom 2025. godine, otpočela je realizacija važnih infrastrukturnih aktivnosti u okviru strateških projekata, i to: rekonstrukcija tvrđave Španjola u Herceg Novom, koja će postati regionalni kreativni hab, adaptacija dijela prizemlja Instituta za biologiju mora u Kotoru u cilju uspostavljanja Centra za plavu ekonomiju i nabavka šest vozila za gašenje požara za lokalne samouprave u Crnoj Gori.

Poziv za dostavljanje standardnih projekata je objavljen 7. juna 2024. godine, sa rokom za dostavljanje predloga projekata do 30. septembra 2024. godine. Poziv je bio otvoren za javne institucije, javna preduzeća i neprofitne organizacije, koje su dostavile ukupno 198 projektnih predloga, od čega su 177 aplikacija ocijenjene kao administrativno prihvatljive. Sastanak Odbora za selekciju projekata je održan u Rimu 30. januara 2025. godine, a tom prilikom je usvojena rang lista dostavljenih projekata. U okviru ovog Poziva, odobrena su 43 projekta ukupne vrijednosti oko 41 milion eura, u kojima će učestvovati 49 crnogorskih partnera sa budžetom od preko 8,6 miliona eura. Odbor za nadgledanje Programa je 10. marta 2025. godine usvojio rang listu odobrenih projekata putem pisane procedure, nakon čega je uslijedila provjera prihvatljivosti partnera, optimizacija budžeta i ugovaranje projekata. Sprovođenje svih projekata je zvanično otpočelo 1. jula 2025. godine i trajaće od 24 do 30 mjeseci. Projekti obuhvataju četiri strateške oblasti: konkurentnost i inovacije, održivi razvoj i životna sredina, mobilnost i transport, te socijalnu inkluziju. Svečanost povodom potpisivanja ugovora organizovana je 18. juna 2025. godine u Tirani, a istog dana je Zajednički sekretarijat održao i seminar za vodeće partnere.

Inicijalni sastanak sa crnogorskim partnerima u okviru ovog Poziva održan je 24. jula 2025. godine u Podgorici. Sastanak je imao za cilj upoznavanje sa predstavnicima partnerskih institucija i organizacija, predstavljanje planiranih projektnih aktivnosti, kao i opštih pravila za sprovođenje Programa. Implementacioni seminar za crnogorske partnere održan je 9. oktobra 2025. godine u Podgorici, u saradnji sa predstavnicima Upravljačkog tijela – Regije Pulja, Zajedničkog sekretarijata i Ministarstva finansija – Direkcije za prvi nivo kontrole. Seminar je okupio oko 50 učesnika, a imao je za cilj predstavljanje procesa ugovaranja projekata, obaveza korisnika u pogledu komunikacija i vidljivosti, projektnih izmjena i izvještavanja, pravila sprovođenja javnih nabavki i prihvatljivosti troškova.

Tokom 2025. godine, održana su dva sastanka Odbora za nadgledanje, i to 19. juna u Valoni, Albanija, i 6-7. novembra u Termoliju, Italija.

U okviru programa prekogranične saradnje Interreg VI-A IPA programa Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2021-2027 i Interreg VI-A IPA Južni Jadran 2021-2027, Ministarstvo evropskih poslova je 12. septembra 2025. godine obilježilo Dan Interreg saradnje u Kotoru, u saradnji sa Institutom za biologiju mora Univerziteta Crne Gore i uz prisustvo predstavnika Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori. Događaj je obuhvatio interaktivno predavanje ministarke evropskih poslova **Maide Gorčević** za učenike OŠ „Ivo Visin“ iz Prčnja na temu evropskih

integracija, nakon čega su uslijedili obilazak Akvarijuma „Boka“ i prezentacija u laboratoriji školjki, u cilju podizanja svijesti učenika o značaju očuvanja morskog biodiverziteta.

Interreg VI-A IPA program Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2021-2027, odobren od strane Evropske komisije 3. novembra 2022. godine, predstavlja nastavak uspješne saradnje ostvarene kroz sprovođenje Interreg IPA programa prekogranične saradnje Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2014-2020. Program je fokusiran na tematske oblasti u kojima zajedničke akcije imaju potencijal za najveći uticaj u pogledu rasta i razvoja, a to su: pametna ulaganja u istraživanje, inovacije i konkurentno preduzetništvo; zelena ulaganja u zaštitu životne sredine i efikasno upravljanje rizicima; dostupne i pristupačne zdravstvene usluge; i održivi i inkluzivni turizam i kultura. Ukupna vrijednost programa iznosi 138.4 miliona eura, od čega 117,7 miliona eura predstavljaju sredstva Evropske unije. Doprinos Evropske unije opredijeljen za projekte iznosi približno 107 miliona eura.

U okviru Prvog redovnog poziva ugovorena su ukupno 33 projekta. Crnogorske institucije i organizacije, njih 36, u saradnji s partnerima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine učestvuju u sprovođenju 29 projekata ukupne vrijednosti oko 46,6 miliona eura, u okviru kojih na raspolaganju imaju sredstva u iznosu od oko 12,8 miliona eura, od čega oko 10,9 miliona eura predstavljaju bespovratna sredstva Evropske unije. Navedeni projekti su usmjereni na unapređenje kvaliteta usluga, saradnje i kapaciteta u oblasti istraživanja i inovacija, zdravstvene i socijalne zaštite, održivog turizma i kulture, energetske efikasnosti i cirkularne ekonomije, te prilagođavanja klimatskim promjenama i prevenciji rizika od prirodnih katastrofa.

Drugi redovni poziv za dostavljanje predloga projekata objavljen je 6. marta s rokom za podnošenje prijava do 6. juna 2025. godine. Ukupan raspoloživi budžet iznosio je 29,9 miliona eura EU sredstava, a pozivom su bila obuhvaćena sva četiri programska prioriteta i 5 specifičnih ciljeva, koji se odnose na istraživanja i inovacije, energetska efikasnost, cirkularnu ekonomiju, zdravstvo i turizam i kulturu. U cilju informisanja i pružanja podrške potencijalnim aplikantima, u periodu od 19. marta do 10. aprila održano je ukupno 8 informativnih radionica, i to tri u Hrvatskoj (Slavonski Brod, Karlovac i Šibenik), tri u Bosni i Hercegovini (Zenica, Prijedor i Čitluk) i dvije u Crnoj Gori (Podgorica, Budva). Dodatno, Upravljačko tijelo i Zajednički sekretarijat su 15. maja održali onlajn informativnu sesiju, kako bi zainteresovanim aplikantima pružili dodatne informacije za pripremu i podnošenje prijava. Od ukupno 188 projektnih prijava, koliko ih je dostavljeno do zadatog roka, u narednu fazu - ocjenu kvaliteta, kvalifikovalo se njih 160. Rezultati administrativne provjere prihvatljivosti odobreni su od strane Odbora za nadgledanje putem pisane procedure u septembru 2025. godine, nakon čega je otpočela sljedeća faza evaluacije. Rezultati ocjene kvaliteta projektnih prijava se očekuju tokom I kvartala 2026. godine.

Početkom jula, odnosno septembra 2025. godine otpočela je realizacija tri projekta od strateškog značaja ukupne vrijednosti 30,8 miliona eura (26,16 miliona EU sredstava) s učešćem ukupno 22 projektna partnera, od kojih su 5 iz Crne Gore. Svečane uvodne konferencije su održane 1. oktobra u Mostaru (projekat LIFEGATE), 16. oktobra u Splitu (projekat INEREP) i 4. novembra u Kotoru (projekat SATECON). Projekti će se sprovoditi u narednih 36, odnosno 48 mjeseci, a usmjereni su na prilagođavanje klimatskim promjenama, zdravstvo i inovacije u poljoprivredi. Ukupan budžet crnogorskih partnera iznosi 8,45 miliona eura (7,2 miliona EU sredstava). Implementaciona radionica za korisnike strateških projekata održana je 10. oktobra 2025. godine u Zagrebu.

U okviru Fonda za male projekte (SPF), koji se realizuje kroz specifični cilj 1.3, koji se odnosi na unapređenje održivog rasta i konkurentnosti mikro i malih preduzeća i otvaranje novih radnih mjesta, opredijeljeno je 8,7 miliona eura EU sredstava, namijenjenih za grantove mikro i malim preduzećima iz sve tri države. U okviru Prvog javnog poziva, ugovorena su 24 projekta manjeg obima, ukupne vrijednosti 4,8 miliona eura, od čega 4,09 miliona eura predstavljaju bespovratna sredstva EU. Crnogorska mikro i mala preduzeća učestvuju u 19 projekata i za svoje aktivnosti imaju na raspolaganju ukupno 1,28 miliona eura (1,09 miliona eura EU sredstava). Kroz Drugi javni poziv, koji je bio otvoren od 1. oktobra do 15. decembra 2025. godine, mikro i malim preduzećima je bilo na raspolaganju 3 miliona eura EU sredstava za projekte male vrijednosti usmjerene na razvoj i prilagođavanje poslovnih modela, proizvoda, usluga i procesa, te podsticanje njihovog razvoja sa snažnim naglaskom na uvođenje inovacija, razvoj pilot akcija i novih poslovnih rješenja, uz istovremeno unapređenje njihove prekogranične poslovne saradnje.

Tim povodom, u periodu od 6. do 26. novembra održane su informativne radionice u Sisku, Vitezu, Podgorici, Zadru i Ljubuškom. Do zadatog roka pristiglo je ukupno 113 prijava s učešćem ukupno 295 mikro i malih preduzeća iz sve tri države, od kojih je 69 malih projekata s učešćem 3 partnera, dok su 44 projekta s učešćem 2 partnera. Završetak postupka ocjenjivanja prijava, odnosno ugovaranje projekata manjeg obima se očekuje na proljeće 2026. godine.

Kada je riječ o **Programu Dunavskog regiona za period 2021-2027**, u toku je sprovođenje 31 projekta, koji su odobreni u okviru Prvog poziva, u kojima učestvuje 37 korisnika iz Crne Gore. Ukupna vrijednosti ovih projekata iznosi 71,7 miliona eura, od čega je 5,3 miliona opredijeljeno za aktivnosti crnogorskih korisnika. Implementacija projekata usmjerena je na razvoj održivih rješenja u oblasti inovacija i digitalizacije, ekologiju, efikasno korišćenje energije, turizam i kulturu i unapređenje institucionalnih kapaciteta. U okviru Drugog poziva za podnošenje predloga projekata koji je bio otvoren od 2. novembra 2023. godine do 3. aprila 2024. godine pristigle su 162 prijave. Odbor za nadgledanje odobrio je 30 projekata za finansiranje, ukupne vrednosti 52,3 miliona eura. U 12 projekata, ukupne vrijednosti 27,17 miliona eura, učestvuje 14 crnogorskih partnera, dok je vrijednost budžeta za crnogorske partnere oko 1,8 miliona eura. Implementacija projekata usmjerena je na prilagođavanje klimatskim promjenama i prevenciju rizika od katastrofa, zaštitu i očuvanje biodiverziteta, tržište rada i obrazovanje, turizam i kulturu i povećanje institucionalnih kapaciteta za teritorijalno i makroregionalno upravljanje. U okviru Instrumenta za podršku razvoju projekata, uspješno je završeno 5 projekata ukupne vrijednosti 430.935,15 eura, u kojima je učestvovalo 5 korisnika iz Crne Gore i za čije je aktivnosti bilo opredijeljeno 96.107,99 eura. Tokom 2025. godine održana su dva sastanka Odbora za nadgledanje, 13. i 14. maja u Pragu, i 3. i 4. decembra u Štutgartu. Za potencijalne korisnike projekata, u Podgorici je 13. oktobra održan info dan posvećen Trećem pozivu, dok je 22. oktobra za korisnike projekata odobrenih u Drugom pozivu održana implementaciona radionica.

Kada je riječ o **IPA Jadransko-jonskom programu (IPA ADRION) 2021-2027**, tokom 2025. godine nastavljeno je sprovođenje projekata koji su ugovoreni u okviru Prvog poziva: ukupno 67 projekata, od kojih Crna Gora učestvuje u 54 projekta sa 61 partnerom. Ukupan budžet projekata opredijeljen za crnogorske partnere iznosi 7,9 miliona eura. Riječ je o projektima koji su posvećeni razvoju inovacija, jačanju otpornosti na klimatske promjene, razvoju cirkularne ekonomije, očuvanju životne sredine, održivoj multimodalnoj urbanoj mobilnosti i jačanju pamentne mobilnosti u Jadransko- jonskom regionu koja je karbonski neutralna.

Drugi poziv za dostavljanje projektnih predloga zatvoren je 30. juna 2025. U cilju pružanja detaljnih informacija i praktičnih savjeta za pripremu i podnošenje prijava za Drugi redovni poziv predstavnici Ministarstva evropskih poslova u saradnji sa Zajedničkim sekretarijatom i Ministarstvom finansija organizovali su Info dan 12. maja 2025. u Podgorici. Za ovaj poziv opredijeljeno je ukupno 21,8 miliona eura, a podneseno je 286 projektnih prijedloga koji su trenutno procesu evaluacije. Tokom 2025. godine održana su dva sastanka Odbora za nadgledanje: 25–26. novembra u Tirani, Albanija, i 18–19. marta na Kritu, Grčka.

Tokom 2025. godine, u okviru **Interreg Euro-mediteranskog programa 2021–2027** ugovoreno je novih 10 projekata kroz Četvrti i Peti poziv, u kojima učestvuju crnogorske institucije i organizacije, a koji se odnose na prioritete *Pametniji i Zeleniji Mediteran*. Dodatno, jedan crnogorski partner pridružio se projektu *COMMUNITY4NATURE*, koji se sprovodi u okviru prioriteta *Upravljanje*. Svi projekti usmjereni su na misije inovativne ekonomije, očuvanja i valorizacije prirode, zelenih površina za život i održivog turizma, te adresiraju teme zelene infrastrukture, cirkularne ekonomije, klimatskih promjena i naprednih tehnologija, odnosno kreiraju strateška rješenja za izazove poput nestašice vode i smanjenja otpada u ruralnim i planinskim područjima. Ukupna finansijska vrijednost ovih projekata iznosi oko 26,2 miliona eura, dok vrijednost budžeta za crnogorske partnere iznosi oko 2 miliona eura.

Kroz Peti poziv ugovoren je i strateški projekat *WATERVILL*, čiji ukupan budžet iznosi oko 3,7 miliona eura, u kojem Opština Žabljak učestvuje u svojstvu vodećeg partnera i na raspolaganju ima iznos od gotovo 368 hiljada eura.

Tokom 2025. godine organizovana su tri sastanka Odbora za nadgledanje: 6. marta u Marseju, Francuska; 24. juna u Splitu, Hrvatska; i 18. novembra u Varni, Bugarska. Uz posljednja dva

sastanka Odbora za nadgledanje organizovani su događaj „*Paths that Last*“, 25. i 26. juna, u saradnji sa drugim programima partnerima u okviru Višeprogramskog mehanizma za Mediteran (Mediterranean Multi-programme Mechanism), kao i konferencija „*Bridging the Seas*“, 19. novembra, koja je predstavljala priliku za dijalog i strateško planiranje među svim zainteresovanim stranama programa. U okviru ove konferencije, na panelu „*Bridges from the Mediterranean*“ učestvovala je i predstavnica Ministarstva evropskih poslova.

Pored programskih sastanaka, Ministarstvo evropskih poslova organizovalo je jedan inicijalni sastanak za partnere Petog poziva u onlajn formatu, 11. septembra 2025. godine, kao i dva implementaciona seminara koji su održani uživo u Podgorici. Jedan implementacioni seminar bio je posvećen crnogorskim partnerima na projektima odobrenim kroz Četvrti poziv i održan je 1. jula 2025. godine, dok je drugi bio namijenjen partnerima na projektima odobrenim kroz Peti poziv i održan je 6. novembra 2025. godine.

Početak 2025. godine u okviru **Programa saradnje URBACT IV** obilježen je otvaranjem novog poziva za kreiranje mreža za prenos dobrih praksi, koji je trajao od 1. aprila do 30. juna 2025. godine. U okviru ovog poziva, tri crnogorske opštine ostvarile su učešće u tri projekta čiji ukupan budžet iznosi oko 2,2 miliona eura, dok budžet opredijeljen za crnogorske partnere iznosi oko 235 hiljada eura.

U istom periodu započela je implementacija projekata saradnje među zemljama Zapadnog Balkana kroz poseban program učenja *URBACT Pioneers Accelerator*. Ovaj prilagođeni program posvećen je rješavanju specifičnih urbanih izazova putem održivih rješenja, u skladu sa politikama, vrijednostima i praksama EU u oblasti održivog urbanog razvoja. Tri crnogorske opštine, kojima je odobren budžet od po 35 hiljada eura, sarađuju sa opštinama iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Sjeverne Makedonije i Srbije na temama održive mobilnosti, upravljanja otpadom i urbane prirode.

Tokom 2025. godine organizovana su tri sastanka Odbora za nadgledanje: jedan je održan 4. marta u onlajn formatu; drugi 12. i 13. juna u Malborku, Poljska; i treći 7. i 8. oktobra u Kopenhagenu, Danska.

Pored programskih sastanaka, Ministarstvo evropskih poslova je tokom godine organizovalo niz događaja i sastanaka sa korisnicima i projektnim partnerima ovog programa. Informativni dan za crnogorske korisnike, povodom predstavljanja novog poziva za prenos dobrih praksi, održan je 24. aprila 2025. godine u Podgorici. Istog dana održan je i sastanak crnogorskih partnera na mrežama za planiranje akcija i prenos inovacija i predstavnika Ministarstva finansija, s ciljem diskusije o izazovima u sprovođenju aktivnosti i finansijskom izvještavanju. Po odobrenju mreža za prenos dobrih praksi, Ministarstvo evropskih poslova organizovalo je inicijalni sastanak sa crnogorskim opštinama 18. decembra 2025. godine u onlajn formatu.

Dodatno, Ministarstvo evropskih poslova organizovalo je sastanak učesnika u mrežama programa URBACT i konferenciju pod nazivom „URBACT i opštine: zajedno preko granica“ 20. i 21. oktobra 2025. godine u Nikšiću. Cilj ovih događaja bio je kreiranje prostora za diskusiju o projektima, benefitima učešća u programu i izazovima koje dijele predstavnici lokalnih samouprava, kroz razmjenu mišljenja, ideja i iskustava.

Kada je riječ o aktivnostima nacionalne URBACT tačke u Crnoj Gori (NUT), čiju funkciju takođe obavlja Ministarstvo evropskih poslova, u prethodnoj godini održana su tri koordinaciona sastanka svih nacionalnih URBACT tačaka na nivou programa. Dva sastanka održana su u onlajn formatu (28. januara i 14. novembra); i treći 5. i 6. juna 2025. godine u Parizu, Francuska. Dodatno, predstavnici ministarstva prisustvovali su programskom događaju „URBACT festival gradova“ koji je održan od 8. do 10. aprila 2025. godine u Vroclavu, Poljska. Uz aktivnu podršku NUT-a, ovaj događaj je za crnogorske korisnike bio prilika da se kroz različite tematske sesije upoznaju sa dobrim praksama drugih gradova i izgrade nova partnerstva i prijateljstva.

Prva polovina 2025. godine u okviru **Programa saradnje Interreg Evropa 2021–2027** obilježena je ugovaranjem i početkom sprovođenja novih 10 projekata odobrenih kroz Treći poziv, u kojima učestvuju crnogorske institucije i organizacije. Ukupna finansijska vrijednost ovih projekata iznosi

preko 16,7 miliona eura, dok budžet opredijeljen za crnogorske partnere iznosi oko 1,4 miliona eura. Projekti obuhvataju teme zaštite životne sredine i biodiverziteta, prilagođavanja klimatskim promjenama, osnaživanja vještina za pametnu specijalizaciju i industrijsku tranziciju, upravljanje politikama, zdravlja, socijalne inkluzije i obrazovanja.

Tokom izvještajnog perioda organizovana su tri sastanka Odbora za nadgledanje: 3. i 4. juna u Gdanjsku, Poljska; 7. oktobra u onlajn formatu; 10. i 11. decembra u Tirani, Albanija.

Dodatno, predstavnici ministarstva prisustvovali su programskom međuregionalnom forumu saradnje „Evropo, hajde da sarađujemo! 2025“, koji je organizovan 19. i 20. marta 2025. godine u Krakovu, Poljska. Događaju je prethodio sastanak vodećih partnera Trećeg poziva, a cjelokupan događaj predstavljao je priliku za razmjenu iskustava, učenje kroz interaktivne tematske sesije i uspostavljanje saradnje sa predstavnicima Platforme za učenje o politikama – posebnog programskog instrumenta. Ministarstvo evropskih poslova prisustvovalo je i obuci za projektne partnere Trećeg poziva, koji je od 29. septembra do 2. oktobra 2025. godine Zajednički sekretarijat organizovao u Lilu, Francuska.

Pored programskih sastanaka, Ministarstvo evropskih poslova organizovalo je inicijalni sastanak za crnogorske partnere Trećeg poziva 30. maja 2025. godine u Podgorici, nakon čega je uslijedio implementacioni seminar 16. oktobra 2025. godine, u onlajn formatu.

Kroz instrument Platforma za učenje o politikama, Program saradnje Interreg Evropa je, u saradnji sa Ministarstvom evropskih poslova i Ministarstvom javne uprave, organizovao radionicu za izgradnju kapaciteta pod nazivom „Kreiranje mape digitalne interoperabilnosti u Crnoj Gori“, koja je održana 4. decembra 2025. godine u Podgorici. Cilj događaja bio je jačanje kapaciteta crnogorskih institucija u oblasti digitalne interoperabilnosti, kao i stvaranje prostora za razmjenu iskustava, učenje iz primjera dobrih evropskih praksi i zajedničko pronalaženje efikasnih i održivih digitalnih rješenja.

Kada je riječ o makroregionalnim strategijama, Ministarstvo evropskih poslova je nastavilo da koordinira i prati sprovođenje Strategije EU za Jadransko-jonski region (EUSAIR), kao i realizaciju strateškog projekta EUSAIR FACILITY POINT - Podrška upravljanju EUSAIR-om za unaprijeđenu saradnju. Ključne aktivnosti su bile usmjerene na sprovođenje Akcionog plana i unapređenje strukture upravljanja.

Tokom 2025. godine održani su sljedeći događaji s učešćem crnogorskih predstavnika, uz podršku strateškog projekta EUSAIR Facility Point:

- Sastanak EUSAIR nacionalnih koordinatora i 24. sastanak UO EUSAIR, 12-13. februara (Patra, Grčka);
- 2. sastanak Tematske radne grupe V i posjeta ERASMUS+ projektu, 3–4. aprila (Zadar, Hrvatska);
- Godišnji forum EUSAIR-a, 6–7. maja (Krit, Grčka);
- 21. sastanak Tematske radne grupe I, 9. aprila (Podgorica, Crna Gora);
- 3. sastanak Upravljačke grupe projekta EUSAIR Facility Point, 9–10. jula (Sarajevo, Bosna i Hercegovina);
- Sastanak EUSAIR nacionalnih koordinatora i 25. sastanak UO EUSAIR, 21-22. oktobra (Skoplje, Sjeverna Makedonija);
- Nedjelja mediteranska obale i EU makroregionalnih strategija, 15–17. septembra (Izola, Slovenija);
- Dani makroregionalnih i strategija morskih basena 24–25. septembra (Brisel, Belgija);
- 4. sastanak Upravljačke grupe projekta EUSAIR Facility Point, 3–4. decembra (Ljubljana, Slovenija);
- Sastanak Savjeta za mlade EUSAIR-a, 10-12. decembra (Skoplje, Sjeverna Makedonija).

Dodatno, u okviru **Strategije EU za Dunavski region (EUSDR)**, tokom izvještajnog perioda predstavnici Ministarstva evropskih poslova prisustvovali su sljedećim događajima:

- Sastanak Radne grupe za razvoj upravljanja održan 19. februara 2025. godine;

- Sastanak radne grupe za razvoj upravljanja održan 1. aprila 2025, putem video linka;
- Sastanak nacionalnih koordinatora Strategije Evropske unije za Dunavski region održan u Sarajevu u okviru bosansko-hercegovačkog predsjedavanja strategijom 9. i 10. aprila 2025;
- U Sarajevu je 14. i 15. maja 2025. održan sastanak Upravljačke grupe za prioritetnu oblast 10 - Institucionalni kapaciteti i saradnja u okviru Strategije EU za Dunavski region, kojem je 13. maja prethodio Nacionalni dan učešća Bosne i Hercegovine. Na zahtjev organizatora, od strane predstavnika DHPMS je predstavljen projekat *Empowering Local Communities in the EU Integration of Montenegro*, dok je kolegama iz Bosne i Hercegovine predstavljen model crnogorskog pregovaračkog procesa, ali i način na koji su lokalne zajednice u Crnoj Gori koriste mogućnosti u okviru fondova EU;
- Zajednički sastanak nacionalnih koordinatora i koordinatora prioritetnih oblasti Strategije EU za Dunavski region, koji je održan u Sarajevu, 10. i 11. septembra 2025. godine; Sastanak za Prioritetnu oblast 5 - Upravljanje rizicima po životnu sredinu, održanom u Podgorici 20. oktobra 2025, koji je poslužio kao platforma za jačanje saradnje sa zemljama u procesu pridruživanja EU, posebno za angažovanje zainteresovanih strana iz Crne Gore u oblastima upravljanja vodama, upravljanja rizicima od katastrofa, prilagođavanja klimatskim promjenama i zaštite životne sredine;
- XIV godišnji forum EUSDR-a, održan 5. i 6. novembra 2025. godine u Sarajevu. U okviru foruma održan je zajednički sastanak nacionalnih koordinatora Strategije EU za Dunavski region i Strategije EU za Jadransko-jonski region na kome je najznačajnija tema bila jačanje podrške zemljama kandidatima u procesu pristupanja EU, uz naglašenu potrebu ubrzavanja aktivnosti radi približavanja EU standardima;
- XXIX sastanak Upravljačke grupe za Prioritetnu oblast 10 - Institucionalni kapaciteti i saradnja održan je u hibridnom formatu 27. i 28. novembra 2025. godine. Na sastanku su predstavljeni događaji koje će Bugarska organizovati u toku njenog predsjedavanja strategijom. U fokusu bugarskog predsjedavanja strategijom biće pitanje proširenja EU, ekonomska i socijalna inkluzija, finansiranje strategije nakon 2027. godina, kao i pružanje podrške razvoju malih i srednjih gradova u državama članicama strategije.

3. IPA III (2021-2027)

Tokom 2025. godine radilo se na nastavku implementacije IPA III programa. S tim u vezi, nastavljeno je sprovođenje projekata u okviru ove finansijske perspektive, kao i priprema tenderske dokumentacije za programe za koje rok za ugovaranje još nije istekao, te izrada operativnih identifikacionih obrazaca za dva operativna programa. Tokom godine potpisan je niz finansijskih sporazuma i njihovih izmjena sa Evropskom komisijom, uključujući Višegodišnji IPA program za period 2025–2027, čime je zaokruženo programiranje IPA III perspektive. Istovremeno je uspješno okončano ugovaranje sredstava iz programa IPA 2021. U dijelu sektorske budžetske podrške, Evropska komisija je u decembru odobrila isplatu 2,64 miliona eura za sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom, dok je podniet zahtjev za isplatu prve tranše budžetske podrške za reformu javne uprave.

3.1. IPA 2021

Finansijski sporazum za program IPA 2021³ potpisan je 15. decembra 2022. godine i njime je opredijeljeno ukupno 37,5 miliona eura eura, od čega je iznos EU sredstava 34,41 miliona eura, dok je iznos nacionalnog kofinansiranja 3,1 milion eura eura. Rok za ugovaranje programa je istekao 15. decembra 2025. godine. Opredijeljena sredstva su namijenjena za sprovođenje pet akcija, i to:

- *Podrška EU sektoru poljorivrede u Crnoj Gori*, podržana u iznosu od 13 miliona opredijeljenih EU sredstava (od čega EU sredstva iznose 11 miliona eura i nacionalno kofinansiranje 2 miliona eura);

³ Dopunom Finansijskog sporazuma od 26. decembra 2024. godine, inicijalna vrijednost programa od 32,4 miliona eura EU sredstava i 1,1 milion eura nacionalnog kofinansiranja je uvećana sa dodatnih ukupno 4 miliona eura – 2 miliona eura koje je opredijelila EU i 2 miliona eura nacionalnog kofinansiranja, čime je ukupna vrijednost programa uvećana na 37,5 miliona eura.

- *Aktivnosti u vezi sa pravnom tekovinom iz oblasti politika životna sredina i klimatska akcija*, koja je podržana sa 6,275 miliona eura bespovratnih sredstava EU, dok nacionalno kofinansiranje u iznosu od 1,107 miliona eura;
- *Podrška EU održivom povezivanju i zelenoj agendi u Crnoj Gori*, podržana u iznosu od 3,485 miliona eura;
- *Instrument EU za podršku reformama*, podržana u iznosu od 10 miliona eura;
- *Instrument za evropsku integraciju*, podržana sa 3,65 miliona eura.

Sektor **Poljoprivrede** je kroz program IPA 2021 podržan sa 11 miliona eura EU sredstava i 2 miliona nacionalnog kofinansiranja i kroz akciju *Podrška EU sektoru poljoprivrede u Crnoj Gori*. Akcija se sprovodi kroz ukupno 12 ugovora, od kojih je 6 ugovora u direktnom upravljanju i u nadležnosti Delegacije EU u Podgorici; za sprovođenje 4 ugovora koji su u indirektnom upravljanju je zadužen Direktor za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) Ministarstva finansija, dok je za 2 ugovora zaduženo Ministarstvo javnih radova. Korisnik ove akcije je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede. Akcija je usmjerena na postizanje rezultata u četiri ključne oblasti: poljoprivreda i ruralni razvoj; bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni poslovi; ribarstvo; i šumarstvo. Osnovni cilj akcije je kreiranje uspješnog sektora poljoprivrede i ruralnog razvoja u Crnoj Gori koji obezbjeđuje zapošljavanje i održivu proizvodnju kvalitetne hrane za domaće i strane potrošače, uz kreiranje efikasne administracije u oblastima poljoprivrede i ruralnog razvoja, bezbjednosti hrane, veterine, fitosanitarnih poslova, ribarstva i šumarstva.

Tokom izvještajnog perioda ostvaren je značajan napredak u sprovođenju aktivnosti usmjerenih na ostvarivanje ciljeva definisanih relevantnim strateškim i programskim dokumentima. Ugovaranje u okviru ovog programa završeno je 15. decembra 2025. godine, pri čemu je većina planiranih ugovora uspješno zaključena. Nakon budžetskih prilagođavanja i realokacija, trenutni budžet akcije iz sredstava EU iznosi 8,4 miliona eura, uz približno 91% ugovorenih sredstava.

U okviru Komponente 1 (direktno upravljanje), ugovorene su i u toku su ključne aktivnosti, uključujući Twinning projekat za implementaciju Zajedničke poljoprivredne politike (CAP), nabavku ortofoto mapa za LPIS, vozila i OTSC opreme za Agenciju za plaćanja, kao i uspostavljanje Sistema za izvještavanje o cijenama (CMO), čime je dostignut nivo ugovaranja od oko 90,5%.

Komponenta 2 (indirektno upravljanje) realizuje se kroz tehničku podršku Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove (AFSVPA), pripremu projektne dokumentacije i ugovaranje Granične kontrolne stanice na Aerodromu Golubovci, nabavku laboratorijske opreme, kao i razvoj fitosanitarnog IT sistema, uz približno 90,0% ugovorenih sredstava.

U okviru Komponente 3 (direktno upravljanje), tehnička podrška Direktoratu za ribarstvo, unapređenje Ribarskog informacionog sistema i nabavka IT opreme doprinijeli su jačanju administrativnih i inspeksijskih kapaciteta, što predstavlja značajan doprinos zatvaranju Pregovaračkog poglavlja 13, uz približno 94,1% ugovorenih sredstava.

Oblast **Životne sredine** je podržana kroz akciju *Aktivnosti u vezi sa pravnom tekovinom iz oblasti politika životna sredina i klimatska akcija* sa ukupno 6,275 miliona eura opredijeljenih iz EU sredstava i 1,107 miliona eura nacionalnog kofinansiranja. Akcija ima za cilj da pruži podršku Crnoj Gori u razvoju tehničkih kapaciteta za zaštitu životne sredine, unapređenju kvaliteta zaštite i da doprinese pripremi i implementaciji politika u vezi sa klimatskim promjenama, zaštitom biodiverziteta i da ubrza promjene ka niskokarbonskoj ekonomiji, u skladu sa obavezama koje proističu iz PP 27.

Akcija se realizuje kroz četiri ugovora o uslugama, od kojih su svi u nadležnosti Ministarstva javnih radova. Implementacija aktivnosti u okviru sljedećih ugovora: *Podrška uspostavljanju mreže Natura 2000 za Crnu Goru*, *Podrška uspostavljanju EIONET sistema za monitoring i izvještavanje*, *Podrška Crnoj Gori u ispunjavanju obaveza iz Poglavlja 27 i jačanje kapaciteta u ovoj oblasti*, kao i *Jačanje kapaciteta za programiranje i implementaciju IPA III* je u toku, pri čemu

se svi ugovori nalaze u različitim, ali komplementarnim fazama implementacije, pokrivajući i tehničke i institucionalne potrebe za izgradnjom kapaciteta.

Paralelno sa ugovaranjem i početkom sprovođenja aktivnosti u okviru programa, kao i kroz koordinaciju sa Ministarstvom ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevernog regiona, dobijena je saglasnost od strane Delegacije EU za korištenje rezervi u okviru akcije u iznosu od 627.500 eura (10% opredijeljenih EU sredstava), čime će se dodatno ojačati ukupni okvir implementacije i održivost planiranih reformi.

Sektor **Saobraćaja** je kroz program IPA 2021 podržan kroz akciju *Podrška EU održivom povezivanju i zelenoj agendi u Crnoj Gori* sa 3,485 miliona eura EU sredstava. Akcija ima za cilj promovisanje održive i efikasne transportne mreže ka Zelenoj ekonomiji u Crnoj Gori. To uključuje mjere koje imaju za cilj ublažavanje rizika od uticaja na životnu sredinu, povećanje nivoa bezbjednosti i sigurnosti ili promociju alternativnih energetskih goriva. Dodatno, zbog nedostatka kapaciteta u okviru različitih transportnih institucija, biće pružena dalja stalna podrška pravnom okviru i institucionalnom jačanju i programiranju, upravljanju, praćenju i kontroli od suštinskog značaja, kako bi se osigurao kvalitet i zrelost projektnog plana i povećale stope apsorpcionih kapaciteta. Ovo je prije svega ključno u cilju pripreme Crne Gore za buduće strukturne fondove.

Projekat se sprovodi kroz jedan ugovor o uslugama - *Tehnička podrška za izgradnju kapaciteta i unaprijeđenu pravnu harmonizaciju, učinak i efikasnost u sektoru saobraćaja u Crnoj Gori* koji se sprovodi direktno. Inicijalni sastanak projekta je održan 17. februara 2025. godine, dok je planirano trajanje projekta 36 mjeseci.

Programom su podržane i dvije **horizontalne akcije** - Instrument EU za podršku reformama i Instrument za evropsku integraciju.

Akcija **Instrument EU za podršku reformama** je podržana sa 10 miliona eura i ima za cilj osnaživanje kapaciteta institucija uključenih u proces planiranja, programiranja i implementacije IPA-e, kao i unapređivanje sektorske koordinacije.

Trenutni status ugovora koje međunarodni partneri sprovode kroz indirektno upravljanje u okviru programa IPA 2021 je sljedeći:

WB/IBRD – Administrativni sporazum – Okvirni program za upravljanje i institucije, Centralni višedonatorski povjerenički fond („BEST–Javni sektor“), koji sprovodi Svjetska banka u ukupnom iznosu od 3,5 miliona eura, potpisan je 11. decembra 2023. godine kao partnerski sporazum na period od 36 mjeseci, a implementacija je započela u februaru 2024. godine.

Fond za ubrzani razvoj Crne Gore, koji sprovodi sistem Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori u iznosu od 2 miliona eura, potpisan je 12. decembra 2023. godine kao partnerski sporazum na period od 36 mjeseci.

Podrška Sekretarijatu Instrumenta EU za podršku reformama (EURF TA) predstavlja ugovor o uslugama koji sprovodi konzorcijum SUEZ, u vrijednosti od 1 milion eura, potpisan 23. juna 2023. godine na period od 30 mjeseci, a produžen do početka jula 2026. godine.

Podrška energetske bezbjednosti, investicionoj klimi i upravljanju u Crnoj Gori, koju sprovodi Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) u iznosu od 2,5 miliona eura, potpisana je u junu 2024. godine, sa fokusom na integraciju tržišta i zakonodavstvo u oblasti obnovljivih izvora energije, kao i planove restrukturiranja državnih preduzeća.

EU podrška za unapređenje kapaciteta Crne Gore za pristupanje EU i sprovođenje reformi (EU–EMPOWER–ME), koju sprovodi GIZ u iznosu od 1 milion eura, potpisana je u maju 2025. godine na period od 18 mjeseci (naknadno produžen do 36 mjeseci). U decembru je potpisan aneks ugovora kojim je obezbijedeno dodatno finansiranje. Trenutni doprinos EU iz IPA 2021 programa iznosi 3,6 miliona eura, dok je dodatnih 3,4 miliona eura obezbijedeno iz programa IPA 2025–2027 za prvi kvartal 2026. godine.

Što se tiče **Instrumenta za evropsku integraciju**, iz ovog programa je do sada odobreno finansiranje 15 projekata u ukupnom iznosu od 8,7 miliona eura.

30. juna 2025. godine potpisano je produženje realizacije projekta **Centar za političko i pravno savjetovanje** (PLAC), koje će biti finansirano iz programa IPA 2024. Takođe, projekat Podrške Kancelariji Nacionalnog IPA koordinatora, koji predstavlja produženje projekta iz prethodnih programa, produžen je i njegova implementacija je zvanično započela 3. jula 2025. godine. Produženje se finansira iz programa IPA 2022.

Ugovor za realizaciju projekta **Tehnička i ekonomska procjena digitalne transformacije IT sistema Zavoda za statistiku Crne Gore**, potpisan je 2. decembra 2025. godine.

3.2. IPA 2022

Finansijski sporazum za program IPA 2022 je potpisan 6. juna 2023. godine. Ukupna vrijednost programa je 40,32 miliona eura⁴ (bez nacionalnog kofinansiranja). Pored horizontalne akcije Instrument za evropsku integraciju, za koju je opredijeljeno 8,72 miliona eura, programom su predviđene i dvije direktne budžetske podrške za: 1) Reformu javne uprave, u ukupnom iznosu od 16,6 miliona eura i 2) Integrisano upravljanje granicom, u ukupnom iznosu od 15 miliona eura.

Za akciju **Podrška EU za reformu javne uprave** opredijeljen je iznos od 16,6 miliona eura. Akcija se sprovodi kroz Ugovor o sektorskoj reformskoj podršci (*Sector Reform Performance Contract*), direktno upravljanje (uključujući i komplementarnu podršku) i indirektno upravljanje (tzv. *Contribution agreement*) sa Centrom izvrsnosti u finansijama (CEF), kao podrška sprovođenju Strategije reforme javne uprave 2022–2026 i Programa reforme upravljanja javnim finansijama. Dodatni projekat u direktnom upravljanju - „EU 4 PFM“ (1,5 miliona eura), usmjeren na upravljanje javnim finansijama, započeo je u novembru 2024. godine.

Kada je riječ o finansijskim sredstvima koja se realizuju kroz ovu sektorsku budžetsku podršku (SBP), do sada je isplaćena fiksna tranša u iznosu od 3,5 miliona. Ujedno je formiran i Radni tim za praćenje ispunjenosti indikatora definisanih Godišnjim akcionim programom za Crnu Goru za program IPA 2022.

Kada je prva, varijabilna tranša u pitanju, zahtjev za isplatu iznosu od 3,5 miliona eura, nakon dodatnih pojašnjenja u vezi sa ispunjenošću postavljenih indikatora, pripremljen je i dostavljen Ministarstvu finansija u julu 2025. godine, dok je zvanični zahtjev upućen Delegaciji Evropske unije 5. septembra 2025. godine. Isplata je trenutno privremeno obustavljena do dostavljanja dodatnih pojašnjenja.

Kada je komplementarna podrška u pitanju, u toku je implementacija sva tri projekta usmjerena na reformu javne uprave (PAR) i upravljanje javnim finansijama (PFM):

Implementacija projekta *Podrška koordinaciji, praćenju i izvještavanju o Strategiji reforme javne uprave i Programu reforme upravljanja javnim finansijama 2022-2026* (700.000 eura), koji sprovodi Centar izvrsnosti za finansije iz Slovenije, otpočela je u septembru 2023. godine.

Projekat *Tehnička podrška Crnoj Gori za podršku sprovođenju usluga javnog servisa i upravljanju resursima* (1,3 miliona eura), koji se realizuje u okviru komplementarne podrške za reformu javne uprave i upravljanje javnim finansijama, otpočeo je u decembru 2023. Godine.

Preostalih 1,5 miliona eura opredijeljeno je za realizaciju projekta *Programa upravljanja javnim finansijama za period 2022 -2026*, čija je realizacija otpočela u novembru 2024. godine.

Kroz akciju **Podrška EU za integrisano upravljanje granicom** planirana su izdvajanja u iznosu od 15 miliona eura, od čega je 12 miliona predviđeno za budžetsku podršku za integrisano

⁴ Izmjenom Finansijskog sporazuma od 19. decembra 2024. godine, ukupna inicijalna vrijednost programa (37,72 miliona eura EU sredstava) je uvećana sa 2,6 miliona eura koji će biti namijenjeni podršci u jačanju ljudskih kapaciteta u oblasti reforme javne uprave, čime ukupna vrijednost programa sada iznosi 40,32 miliona eura.

upravljanje granicom i 3 miliona eura za komplementarnu podršku. Prva, fiksna tranša od četiri miliona eura je isplaćena Crnoj Gori 5. januara 2024. godine, dok će zahtjev za isplatu prve, varijabilne tranše, Ministarstvo finansija uputiti Evropskoj komisiji tokom drugog kvartala 2025.

Implementacija budžetske podrške je u toku, dok se u okviru komplementarne podrške trenutno sprovode sljedeći ugovori:

- 1) *Twinning ugovorom* u iznosu od 1,5 miliona eura, obuhvaćeni su specifični treninzi za graničnu policiju, jačanje kapaciteta u oblasti detekcije i presretanja, kao i pružanje dodatnih inputa za usklađivanje nacionalne Strategije integrisanog upravljanja granicom sa evropskim konceptom, ažuriranje Šengenskog akcionog plana (ŠAP) i razvoj reakcionih kapaciteta u skladu sa strateškim ciljevima. Ugovor je potpisan 27. septembra 2024. godine i njegovo sprovođenje će trajati 36 mjeseci;
- 2) *Ugovor o uslugama – ekspertska podrška* u iznosu od 1.350.000 eura. Ugovor je potpisan sa konzorcijumom koji predvodi konsultantska kuća KPMG 13. decembra 2023. godine. Kroz ugovor se realizuje podrška uspostavljanju okvira za mjerenje rezultata (indikatora), podrška u izvještavanju i uspostavljanje sistema javnih nabavki u skladu sa Šengenskim akcionim planom, podrška u uspostavljanju centralizovane baze podataka javnih nabavki u pripremi tendera i sprovođenju nabavki u sastavljanju i implementaciji kampanje vidljivosti, političkom dijalogu i uključivanju NVO;
- 3) *Okvirni ugovor* koji podrazumijeva eksternu verifikaciju, monitoring i izvještavanje o potvrdi kredibilitnosti podataka, u iznosu od 150.000 eura. Implementacija ugovora još nije započeta jer su predviđena sredstva planirana za eksternu evaluaciju, monitoring i izvještavanje na kraju sprovođenja Sektorske budžetske podrške.

Što se tiče **Instrumenta za evropsku integraciju**, u okviru ovog programa do sada je za finansiranje odobreno 15 projekata u vrijednosti ukupne raspoloživosti sredstava, oko 8,7 miliona eura. U toku izvještajnog perioda, završena je realizacija sljedećih projekata:

- *Podrška Direktoratu za upravljanje strukturama – upravljačkoj strukturi*, (4. marta 2025. godine);
- *Implementacija dodatnih funkcionalnosti u sistemu e-nabavki*, (22. januara 2025. godine);
- *Dalje unapređenje funkcionisanja crnogorskog AFCOS sistema u cilju efikasne zaštite finansijskih interesa EU*, (8. jula 2025. godine);
- *Jačanje administrativnih kapaciteta Instituta za lijekove i medicinska sredstva Crne Gore u vezi sa zahtjevima procesa pristupanja EU*, (14. oktobra 2025. godine).

Takođe, 1. septembra 2025. godine započela je realizacija projekta *Unapređenje i jačanje administrativnih kapaciteta Revizorskog tijela Crne Gore za reviziju IPARD-a III i zatvaranje IPARD-a II*, dok je 30. aprila započela realizacija projekta *Ubrzavanje investicija u Crnoj Gori – faza implementacije*.

U decembru 2025. godine završen je proces evaluacije ponuda za realizaciju projekta *Unapređenje sistemskih mehanizama za praćenje propisivanja i potrošnje lijekova u zdravstvenom sistemu Crne Gore*. Odabir partnera za sprovođenje projekta i početak implementacije očekuju se početkom 2026. godine.

3.3. IPA 2023

U okviru podrške državama Zapadnog Balkana u suočavanju sa energetsom krizom, Evropska komisija je kroz program IPA 2023 opredijelila za Crnu Goru 30 miliona eura direktne budžetske podrške.

Finansijski sporazum za Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2023. godinu, potpisan je 27. februara 2023. godine, dok će iznos od 30 miliona eura Crnoj Gori biti uplaćen u vidu dvije tranše – prva, fiksna tranša u iznosu od 27 miliona eura je uplaćena 23. marta 2023. godine.

Crna Gora je u oktobru 2025. godine podnijela zahtjev za isplatu preostalog dijela u iznosu od 3 miliona eura. Shodno odredbama Finansijskog sporazuma, uplata varijabilne tranše se očekuje tokom prve polovine 2026. godine.

Paket energetske podrške usklađen je sa nacionalnom energetsom strategijom i ima za cilj jačanje zaštite ranjivih građana, kao i podršku malim i srednjim preduzećima. Njegovo sprovođenje koordinira Ministarstvo energetike kroz Akcioni plan sa definisanim aktivnostima i indikatorima, dok je Vlada Crne Gore u julu 2024. usvojila izvještaj o realizaciji paketa.

U okviru programa, cilj akcije je ublažavanje socio-ekonomskih posljedica rasta cijena energije, posebno za domaćinstva i mala i srednja preduzeća, kao i jačanje kapaciteta Vlade za podršku ugroženim kategorijama. Program doprinosi socio-ekonomskoj stabilnosti, energetske sigurnosti i tranziciji ka zelenoj energiji, uz mjere koje podstiču energetske efikasnost i dugoročni održivi razvoj, bez povećanja potrošnje energije.

3.4. IPA 2024

Finansijski sporazum za ovaj program je potpisan 13. decembra 2024. godine. Programom je opredijeljeno ukupno 29,65 miliona eura (od čega EU sredstva iznose 26,6 miliona eura i nacionalno kofinansiranje 3,05 miliona eura) za akcije u oblastima: 1) Vladavina prava; 2) Životna sredina; 3) Zapošljavanje i socijalna politika; i za horizontalnu akciju 4) Instrument za evropsku integraciju. Za ovaj program, u toku je priprema tehničke dokumentacije u okviru akcija koje su programom obuhvaćene.

Kroz program IPA 2024, u sektoru **Vladavina prava i temeljna prava** nastavljena je podrška ovoj oblasti kroz akciju *Podrška EU vladavini prava u Crnoj Gori (EUROL IV)*, kroz ugovor o indirektnom upravljanju sa izabranim entitetom, u vrijednosti od 7 miliona eura. Ugovor je potpisan 13. decembra 2024. godine, dok je glavni partner Agencija za ekonomsku saradnju i razvoj (AED), u saradnji sa Delegacijom EU u Crnoj Gori i nacionalnim institucijama. Predviđeno trajanje projekta je 36 mjeseci.

Opšti cilj projekta je jačanje i modernizacija crnogorskog pravosuđa i sistema za sprovođenje zakona, kako bi Crna Gora ispunila ciljeve pregovora o pristupanju EU, posebno privremena mjerila u poglavljima 23 i 24. Projekat je usmjeren na jačanje nezavisnosti pravosuđa i autonomije tužilaštva, kao i unaprjeđenje nepristrasnosti, odgovornosti, efikasnosti i profesionalizma. Komponenta projekta koja se odnosi na unutrašnje poslove, borbu protiv korupcije i zaštitu uzbunjivača posebno je usmjerena na jačanje integriteta i profesionalizaciju policijskih struktura, kao i na unaprjeđenje institucionalnih mehanizama za prevenciju i otkrivanje korupcije unutar sistema bezbjednosti.

Sektor **Životna sredina i klimatske promjene** je podržan sa ukupno 6.875.000,00 eura (5.500.000,00 eura EU sredstava i 1.375.000,00 nacionalnog kofinansiranja) kroz akciju *Podrška EU za životnu sredinu i klimatske promjene*. Akcija će se sprovoditi kroz jedan ugovor o uslugama. Implementaciono tijelo zaduženo za sprovođenje ugovora je Ministarstvo javnih radova. Tenderska procedura za ovaj ugovor je u toku.

Akcija će podržati Crnu Goru u pripremnim aktivnostima za buduću implementaciju Operativnog programa Životna sredina i klimatske promjene za period 2024-2027. Cilj akcije je pružanje podrške Crnoj Gori u razvijanju zrelih projekata u oblasti životne sredine i unaprijeđivanju kapaciteta za planiranje i jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta, u cilju uspješnog sprovođenja Operativnog programa za period 2024-2027, podržavajući razvoj neophodne infrastrukture za oblast životne sredine, u skladu sa obavezama koje proističu iz PP 27. Takođe, u cilju bolje pripreme za sprovođenje kohezivne politike nakon pristupanja Crne Gore EU.

Sektor **Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike** je podržan sa akcijom *Podrška EU za zapošljavanje i socijalnu politiku* sa ukupno 3.280.000,00 eura (3.100.000,00 EU sredstava i 180.000 eura nacionalnog kofinansiranja). Akcija će se sprovoditi kroz grant šemu - *Priprema za sektorski operativni program 2024-2027*, za čije sprovođenje je zadužen CFCU i kroz *Ugovor*

tehničke podrške za pripremne aktivnosti za sprovođenje Operativnog programa za zapošljavanje i socijalnu inkluziju, koji se sprovodi u direktnom upravljanju.

Akcija pruža podršku Crnoj Gori u pripremi za sprovođenje Operativnog programa za zapošljavanje i socijalnu politiku 2024–2027, kroz razvoj politika, jačanje institucionalne koordinacije i unapređenje regulatornog okvira (deinstitucionalizacija, socijalno preduzetništvo, garancije za mlade i upravljanje informacijama).

Takođe, predviđeno je jačanje kapaciteta u oblasti istraživanja i inovacija radi razvoja kvalitetnih inovacija i bolje saradnje između sektora. Akcija je usklađena sa ciljevima IPA III (2021–2027) i usmjerena na jačanje konkurentnosti, ekonomskog i socijalnog razvoja, posebno u oblastima obrazovanja, zapošljavanja i socijalne inkluzije.

Dodatno, u julu 2024. godine, u okviru Ekonomsko-investicionog plana (EIP) za Zapadni Balkan, usvojena je odluka o finansiranju granta od 100 miliona eura za izgradnju dionice Mateševo-Andrijevice autoputa Bar-Boljare. S tim u vezi, Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za proširenje trans-evropske saobraćajne mreže u Crnoj Gori, Ruta 4, dionica Mateševo-Andrijevice u okviru **Višegodišnjeg akcionog plana za period 2024-2027** je potpisan 2. decembra 2024. godine, uz dodatnih 50 miliona eura odobrenih Dopunom finansijskog sporazuma, potpisanog 17. oktobra 2025. godine. Na ovaj način, EU je Crnoj Gori dodijelila značajna sredstva u cilju finalizacije ove dionice puta.

Takođe, finalizovani su nacrti **operativnih programa (OP) za period 2024-2027 za oblasti: 1) Životna sredina i 2) Zapošljavanje i socijalne politike**, za koje je Evropska komisija opredijelila ukupno 66 miliona bespovratnih EU sredstava. Finansijski sporazumi za oba programa su potpisani 10. juna 2025. godine. Nakon akreditacije programa u okviru sistema *ex-post* kontrole, resorna ministarstva su započela rad na pripremi operacionih identifikacionih obrazaca (OIS). Na ovaj način, obezbjeđuje se da sve planirane operacije budu u skladu sa utvrđenim pravilima prihvatljivosti i postavlja se osnovu za predstojeću isplatu sredstava u okviru oba programa.

Kada je u pitanju **Instrument za evropsku integraciju (EUIF)**, u toku 2025. godine sproveden je proces pripreme, usaglašavanja i evaluacije projektne dokumentacije za sljedeće projekte:

- *Nadogradnja/razvoj carinskog informacionog sistema u potpuno funkcionalan EU Automatizovani izvozni sistem (AES) i EU Sistem kontrole uvoza – ICS2*, čiji je korisnik Uprava carina;
- *Nadogradnja nacionalne aplikacije za akcize u potpuno funkcionalan EU Sistem kretanja i kontrole akcizne robe – EMCS*, čiji je korisnik Uprava carina;
- *Unapređenje IT sistema Agencije za nadzor osiguranja*, čiji je korisnik Agencija za nadzor osiguranja;
- *Digitalna transformacija IT sistema Zavoda za statistiku Crne Gore*, čiji je korisnik Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT;
- *Nabavka opreme za MONSTAT*, čiji je korisnik Zavod za statistiku Crne Gore – MONSTAT;
- *Nabavka softvera i hardvera za računovodstvo EU poljoprivrednih fondova i registar klijenata*, čiji je korisnik Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede;
- *Jačanje institucionalnih kapaciteta Centralne banke Crne Gore kroz nabavku opreme za trezor/gotovinske operacije*, čiji je korisnik Centralna banka Crne Gore.

3.5. IPA 2025-2027

Program IPA 2025–2027, sa ukupnom alokacijom od 46,123 miliona eura (od čega 45 miliona eura bespovratnih sredstava Evropske unije i 1,123 miliona eura nacionalnog kofinansiranja), pruža podršku horizontalnim akcijama kroz Instrument za evropsku integraciju (EUIF) i Instrument EU za podršku reformama (EURF). Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za ovaj program potpisan je 5. decembra 2025. godine. Trenutno je u toku priprema projektne/tenderske dokumentacije, dok će program pružiti značajnu podršku u oblastima od ključnog značaja za napredak Crne Gore na njenom putu ka članstvu u Evropskoj uniji.

3.6. IPARD III

Implementacija IPARD III programa je intenzivirana tokom izvještajnog perioda i ušla je u fazu pune operativnosti.

Peta sjednica Odbora za nadgledanje IPARD III programa održana je 11. juna 2025. godine i ovom prilikom razmotren je periodični napredak Crne Gore u ostvarivanju ciljeva programa, predstavljeni su prvi rezultati implementacije, a usvojena je i treća izmjena Programa. Odbor je informisan o statusu prvih javnih poziva u okviru Mjere 7 (podmjere 7.1 i 7.2), Mjere 3 i Mjere 1, kao i o usvajanju Godišnjeg i Završnog izvještaja za IPARD II, koji su zajedno sa izmjenom IPARD III programa dostavljeni Evropskoj komisiji u junu 2025. godine, u skladu sa redovnom procedurom.

Finansijski okvir IPARD III programaujedno predstavlja i snažan razvojni podsticaj: ukupna EU i nacionalna podrška iznosi 81,97 miliona eura, od čega je 63 miliona eura finansirano iz sredstava EU, a 18,97 miliona eura kroz nacionalno kofinansiranje, dok se uz očekivani doprinos privatnog sektora i korisnika procjenjuje da će ukupne investicije u periodu 2021–2027 premašiti 128 miliona eura. Dodatno jačanje programskog okvira ostvareno je u septembru 2025. godine potpisivanjem izmjena sektorskih sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije. Takođe, u decembru 2025. godine pokrenuta je procedura za predlaganje novih izmjena i ažuriranja IPARD III programa, sa ciljem povećanja efikasnosti podrške i boljeg usklađivanja sa razvojnim potrebama sektora, dok su istovremeno nastavljene pripreme za objavu narednih javnih poziva.

Tokom 2025. godine implementacija IPARD III programa je dodatno intenzivirana, imajući u vidu da je krajnji rok za realizaciju sredstava iz godišnjih alokacija za 2021. i 2022. godinu bio 31. decembar 2025. godine. Ukupan iznos planiran za realizaciju u 2025. godini iznosio je 11 miliona eura. Uzimajući u obzir da je Crna Gora primila predfinansiranje u okviru IPARD III programa u iznosu od 4,2 miliona eura, cilj isplate sredstava u 2025. godini iznosio je 6,8 miliona eura. Zahvaljujući maksimalnim naporima svih institucija uključenih u upravljanje programom IPARD III, tokom 2025. godine isplaćeno je ukupno 5,2 miliona eura (EU dio raspoloživih sredstava). Ovaj rezultat predstavlja plod zajedničkog rada i koordinisanih aktivnosti svih uključenih aktera. Dodatno, primijenjen je mehanizam isplate dodatnog predfinansiranja, na osnovu kojeg je Crna Gora tokom 2025. godine primila još 3,9 miliona eura EU podrške. Zahvaljujući svim sprovedenim aktivnostima, na kraju 2025. godine nije došlo do nepovlačenja (de-commitment) sredstava u okviru IPARD III programa.

4. PLAN RASTA - REFORMSKA AGENDA ZA CRNU GORU 2024-2027 ZA INSTRUMENT EU ZA REFORME I RAST

Reformska agenda Crne Gore 2024-2027 za Instrument EU za reforme i rast u okviru Plana rasta EU za Zapadni Balkan je ključni dokument koji ima za cilj ubrzanje ekonomske konvergencije Crne Gore prema prosjeku Evropske unije i sprovođenje neophodnih reformi kako bi se ubrzala integracija u EU. Za Crnu Goru je alocirano 383,5 miliona eura, od čega 110 miliona eura čine bespovratna sredstva, a 273,5 miliona eura povoljni krediti.

Od ukupnog iznosa podrške planirano je da 178,5 miliona eura bude dodijeljeno u vidu budžetske podrške, dok će preostalih 205 miliona eura biti dodijeljeno za finansiranje infrastrukturnih projekata i implementirana kroz mehanizam Zapadnobalkanskog investicionog okvira (ZIO). Shodno programskim dokumentima, planirana je dodijela sredstava u šest polugodišnjih tranši podrške, u zavisnosti od stepena realizacije planiranih reformi. Sredstva koja će biti dostupna Crnoj Gori uslovljena su uspješnom implementacijom reformskih mjera definisanih u Reformskoj agendi, zbog čega je ovaj dokument važan za ekonomski i politički razvoj Crne Gore, kao i za ubrzanje evropske integracije.

Usaglašena finalna verzija Reformske agende usvojena je na sjednici Vlade 26. septembar 2024. godine, a dostavljena Evropskoj komisiji 3. oktobra 2024. godine. Sporazum o pristupanju

instrumentu je usvojen na sjednici Vlade 16. januara 2025. godine i ratifikovan na sjednici Skupštine 21. februara 2025. godine. Predsjednik Crne Gore je 25. februara 2025. godine proglasio Zakon, koji je stupio je na snagu 24. marta 2025. godine. Sporazum o zajmu između Evropske unije i Crne Gore, o posebnim aranžmanima za sprovođenje podrške Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta za reforme i rast je stupio na snagu 6. maja 2025. godine, a prva rata predfinansiranja je uplaćena 15. maja 2025. godine u iznosu od 7% ukupnog iznosa sredstava, odnosno **26.84 miliona eura**, a od ovog iznosa, **14.355.398 eura** je dodijeljeno za finansiranje infrastrukturnih projekata kroz Zapadnobalkanski investicioni okvir (ZIO). Preostala sredstva su uplaćena Crnoj Gori u vidu budžetske podrške.

U skladu sa zaključkom sa sjednice Vlade Crne Gore koja je održana 13. marta 2025. godine Ministarstvo evropskih poslova je 14. marta 2025. godine dostavilo Evropskoj komisiji **Prvi polugodišnji izvještaj o sprovođenju Reformske agende Crne Gore za instrument EU za reforme i rast 2024-2027**, a ocjena EK je da je ovaj period završen sa 7 ispunjenih i 7 djelimično ispunjenih koraka. Kao rezultat ove procjene, ukupno izdvajanje za prvu tranšu je iznosilo oko **11 miliona eura** od čega se oduzeo iznos predfinansiranja. Implementacionom odlukom EK se precizira iznos bespovratne podrške i iznos povoljnih kreditnih sredstava. Imajući to u vidu, iznos kredita koji je uplaćen u državni budžet Crne Gore iznosio je **4.74 miliona eura**. Međutim, Regulativa EU 2024/1449 o uspostavljanju Instrumenta EU za reforme i rast za Zapadni Balkan omogućava dodatni rok od 24 mjeseca za postizanje rezultata, i na osnovu toga je rok za realizaciju sedam koraka produžen, i biće predmet procjene Evropske Komisije u narednom periodu.

Vlada Crna Gore je 11. jula 2025. godine dostavila Evropskoj komisiji **Drugi polugodišnji izvještaj o sprovođenju Reformske agende Crne Gore za instrument EU za reforme i rast 2024-2027** koji je prethodno usvojen na sjednici Vlade održanoj 10. jula 2025. godine, koji je sadržao podatke o statusu realizacije ukupno 18 reformskih koraka, od kojih se 11 odnosilo na redovne obaveze s rokom ispunjenja do 30. juna 2025. godine, dok je sedam koraka preneseno iz prethodnog izvještajnog perioda, čiji je prvobitni rok realizacije bio 28. februar 2025. godine. EK je 15. oktobra 2025. godine dostavila procjenu da je ovaj period završen sa **5 ispunjenih i 13 djelimično ispunjenih koraka**. Kao rezultat, ukupno izdvajanje za drugu tranšu iznosi oko **8,1 miliona eura** nakon što je oduzet iznos predfinansiranja. Iznos kredita koji je uplaćen krajem oktobra 2025. godine u državni budžet Crne Gore je iznosio **3.8 miliona eura**, dok će se preostala sredstva od **4.3 miliona eura** opredijeliti za infrastrukturne projekte koje je Crna Gora kandidovala u okviru Zapadnobalkanskog investicionog okvira (ZIO)

Ministarstvu evropskih poslova su, kroz 11. poziv za investicione grantove Zapadnobalkanskog investicionog okvira koji je bio posvećen samo projektima koji će biti finansirani sredstvima iz Plana rasta, do 13. juna 2025. godine kada je istekao rok za podnošenje projektnih prijava, resorna ministarstva dostavila projektne prijave za sljedeće projekte:

1. *Predškolska infrastruktura u Crnoj Gori - 2: Bar, Berane, Podgorica, Ulcinj*. Ukupna vrijednost projekta iznosi **27,6 miliona eura**, dok su za investicioni grant tražena bespovratna sredstva u iznosu od **5,7 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB);
2. *Program unapređenja crnogorskog obrazovanja*. Ukupna vrijednost projekta iznosi **29,50 miliona eura**, dok su za investicioni grant tražena bespovratna sredstva u iznosu od **7,1 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska investiciona banka. (EIB);
3. *Razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu*. Ukupna vrijednost projekta iznosi **23,50 miliona eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **7,3 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Evropska banka za obnovu i razvoj. (EBRD);
4. *Rekonstrukcija i proširenje postrojenja 220/10 kV TS Perućica i zamjena autotransformatora u TS 400/220/110 kV Pljevlja*. Ukupna vrijednost projekta iznosi **39,54 miliona eura**, dok se kroz investicioni grant traže bespovratna sredstva u iznosu od **9,50 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Francuska razvojna agencija (AFD).

Rok za podnošenje projektnih prijava iz 33. poziva za tehničku podršku pripremi projektne dokumentacije grantove Zapadnobalkanskog investicionog okvira, koji je bio posvećen samo projektima koji će biti financirani sredstvima iz Plana rasta, je istekao 25. septembra 2025. godine. U predviđenom roku, Ministarstvo energetike i rudarstva je dostavilo jednu aplikaciju za pripremu projekata koji su dio liste iz Reformske agende *Izgradnja trafostanica Buljarica, Bečići i Bijela: Studija izvodljivosti, ESIA (Studija procjene uticaja na životnu sredinu i društvo) i idejno rješenje*, vrijednosti **1,2 miliona eura**. Vodeća međunarodna finansijska institucija je Njemačka razvojna banka (KfW).

Odluka o pozitivno ocijenjenim projektnim predlozima će biti donešena tokom prvog kvartala 2026. godine.